...АГААЛГАНААР АМАР МЭНДЭ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана. | № 47 (18370) | 1990 оной февралиин 25, воскресени | Сэн 3 мүн.

...-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

...организацинуудһаа, коммунистнууд болон пар... хүнүүдһээ ороһон дурадхалнуудай үндэһөөр, мүн ...съездэ КПСС-эй ЦК-гай платформын проектын дү... зохилдуулагдан, бэлдэгдэһэн КПСС-эй шэнэ Уста... февралиин 22-то болоһон КПСС-эй ЦК-гай По...й заседани дээрэ хаража үзэгдэбэ.

...үргэнөөр ба наринаар зүбшэн хэлсэһэнэй эсэстэ ...Уставай проектые заһаад, ЦК-гай Пленумэй үзэм...хэ хэрэгтэй гэжэ Политбюро тоолобо.

...XXVIII съездые зарлалгатай холбоотой асуудал... тоодо съездэ түлөөлэлгын нормо, делегадуу... гурим тухай, партийна организацинуудта тоо...галтын кампани үнгэргэхэ тухай асуудалнууд за...рэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ асуудалнуудаар зохи...лнууд ЦК-гай Пленум дээрэ харагдаха.

...арта ба нютагуудта бэелүүлэгдэхэ ёһотой ЦК-гай ... (1990 он) Пленумэй дүнгүүдтэй холбоотой хэм... Политбюро хаража үзөө. КПСС-эй XXVIII съезд...й ЦК-гай платформые, съездын урдахи бусад до...дые гүнзэгыгөөр зүбшэн хэлсэхэ, партиие даамай-...лхын, хубилган шэнэдхэлгын зорилгонуудые бэе... общэствын түрүү хүсэнүүдые нэгэдүүлхын тула ...эдхэлые эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ гээшэ мүнөө ... гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ. Бүхы шэглэлнүүдээр ...гүүдые түйлаха, партийна эхин организацинуудай, ...ллективүүдэй эдэбхиые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Цырен-Дулма ДОНДОКОВА

АМАР МЭНДЭ САЙН-ӨӨ!

Аргагүй хүлеэһэн айлшамнай,
Арюухан саһан хибэс дэлгэһээр,
Алхалаад мандаа морилыш даа.
Морин жэл асаран ерэбэш,
Морёо сэргэдэмнай уяыш даа.
Амар мэндэ сайн-өө! гэжэ
Арадайнгаа заншалаар угтая.
Абажа ерэһэн морин жэлшни
Азатай талаантай байг лэ.
Ажалаа шэнээр мандуулха гэжэ
Амаргүй зэһэшоод байналди.
Ерээдүйһөө ехэл юумэ хүлеэнэбди.
Бэлые һарбайгаад абахагүйбди гэжэ
мэдэнэбди,
Зайн галаа басагаднай
Замбиин оньһонтой гүрэхэ.
Үүлэ асалаад хүбүүднай
Үндэр һүринүүдые һүрилхэ...
Халуудатараа хүдэлһэн залуушуулнай
һархагашалдан, хүхилдэн,
Амар мэндэ сайн-өө! гэжэ
Амаршалан Танаа золгохо.
Хүхэ огторгойн үльгэр асараагта,
«Хүүнэжэ хэлэжэ үгыта даа»,—гэжэ
Хүүгэднай Тандаа хандаха.
Хүрьһэтэ газараймнай байдал бү гайха.
Хүгшэднай зулаяа бадараажа,
Хүн зонойнгоо амгаланай түлөө
һүзэн һүгэдэн зальбарха,
Хүрдэеэ эрьюулэн наманшалха.
Есон буса юумэн
Ёһо заншалдамнай байхагүй.
Үндэр бэлигтэ үе сагташье
Үндэһэ яһаяа үргэлжэлжэл ябанабди.
Агууехэ Ази түбиингоо заншалаар
Алтан дэлһэтэ Морин жэлэйнгээ харайсаар
Амар мэндэ сайн-оо! гээд бүгэдые
амаршалаад,
Амгалан байдалаа аахарайлаяа!
Тиигээд тэнгэри огторгойн одод соо
Тэдээнһээ дутуугүй ялагархан сэг
табижархияа!

XI ТАБАН ЖЭЛ: ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

АЖАЛАА ХЭХЭ, ЖУРАМ САХИХА

Манай Коммунис партии болон совет правительство, СССР-эй Арадай депутадуудай съезд, СССР-эй Верховно Совет оронойнгоо социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха зорилготойгоор демократиин гол оһонуудые, бүхы юумэеэ нюуса, нөөсэгүйгөөр арад зондоо мэдээсэжэ байха хараа шугам баримталан, политическэ ба экономическа реформонуудые бэелүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абажа байна гэжэ бидэ мэдэнэбди. Эдэ реформонууд орёо, хүшэр эрхэ байдалда үнгэрнэ гээд баһал ойлгосотой. Юундэб гэхэдэ, зогсолтын үе сагта «сугларһан» дутуу дунданууд мүнөө тобойсо гаража ерээ бшуу. Тэдэ дутагдалнуудаа, гээгдэлдэ ороһон байдалаа мэдэрбэшье, зарим хүйхэрнүүднай (тэрэ тоодо сургуули судартай, эрдэм мэдэсээр элитэ хүнүүдшье бии байха) хооһон үгэнүүдые шашажа, иимэ байдалай түлөө манай оронийе, арад зоноо хүтэлбэрилжэ байһан парти зэмэтэй гээд шууяа татана, политическэ хэбэртэй ажал ябуулгые эрхилхын орондо хүн бүхэн даалгаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаха, эрхим һайнаар ажаллажа, Эхэ оронойнгоо экономическа арга хүсые бэхижүүлхэ тухай бодомжолхо байгаа гэжэ бидэ, хүдэлмэришэд болон барилгашад, тоолонобди. Орон доторoo олон хото, городуудта митингнүүдые үнгэргөөд лэ, ажалдаа үндэр бүтээсэ түйлахын түлөө өөһэдөө оролдоо, өөһэдөө тэмсээгүй һаамнай, хэн манай түлөө ажаллаха, ажабайдалыемнай, экономикыемнай һайжаруулха болоно гээшэб? Би тиимэһээ эдэ митингнүүдые мүнөөшье, саашадаашье буруушааха байнаб.

Минии һанахада, мүнөө бүхы хүсэеэ үйлэдбэри, журам заршам һайжаруулха хэрэгтэ зорюулха ёһотой байгаабди. Оронойнгоо хүгжэлтын энэ харюусалгата сагта хүрөөд байхада, хубилган шэнэдхэлгые түйлаха, хаа хаанагүй хуули наринаар сахиха эрилтэ зүб табигдана бшуу.

Би барилгада арба гаран жэл соо ажаллажа ябанаб. Манай ПМК-гай коллектив Сотниковой шубуунай фабрикые бодхоогоо юм, мүнөө хүдөөгэй барилгын комбинадтай нэгэдэжэ, улам үргэдхэгдэбэ гээшэбди.

Минии хүтэлбэрилдэг бригадада мүнөө 10 хүн ажаллана. Бригадамнай үнгэрэгшэ жэлдэ барилга хэхэ түсэбөө сүм дүүргээ һэн. Мүнөө һуралсалай «Байгал» ажахын 400 толгой малай багтаха байрын барилга эхилбэбди. Бүхыдөө түс комплексдо 1,5 миллион шахуу түхэриг мүнгэн гаргашалагдаха юм.

Энэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хабсарагшад Борис Сундуев, Рашид Фатхеев, шулуушад Д. П. Гыпылов, А. Г. Галсанов, модошо дархад В. Р. Саргаев, В. И. Баганов болон бусад ехэ хубитаяа оруулжа байнхай. Эдэмнай булта барилгын олон мэргэжэл шудаланхай, бэрхэ хүбүүд даа. Бидэ мүнөө бригадаараа ажахын тоосоондо оронхойбди. Энэмнай бидэниие олон юумэндэ уялгална, харюусалгыемнай дээшэлүүлнэ.

Барилгашадай нэрэ хүндэ һүүлэй үедэ буураа гэжэ тоолоноб. Амаралта болоходо, ажалай 15 үдэр амарха бологдодог. Энэнь түрүүшын жэлдэ, удаань 20 үдэр үгтэнэ. Бидэ үнэн дээрээ үбэлэй янгинама хүйтэндэ, зунай аяма халуунда—илгаагүй ажалладаг зон гээшэ аабзабди даа. Ажал дээрээ үмдэхэ мүртэй хубсаһан гэжэ байхагүй. Эдэ болон бусад асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ ёһотой байгаа.

Сагаан һарамнай одоол буубал даа. Буурал сагаан толоёо сасаруулан, буряад арадаймнай эртэ урда сагһаа хойшо тэмдэглэгдэдэг һайндэрые Шэнэ жэлэй һайндэр болгохо гэһэн республикын гүрэн түрын зургаанай шиидхэбэриие һайшаангүй байхын аргагүйл. Манай, хүдөөгэй барилгын комбинадай хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо манай комплексно бригада, сагаалганай үдэрые саашадаа амаралтын үдэр болгохо тухай даб дээрэ хөөрэлдэжэ байнабди. Энэ амарһан үдэрөө удаань нэгэ субботын гү, али амаралтын үдэр ажаллаха байгаабди.

һунгуулиин Заречэнскэ 52-дохи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэнби. Мүнөө дээрээ 3—4 уулзалгада хабаадаад байнаб. Минии этигэмжэтэ нюурнууд айлнуудаар ябажа, һунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа байнхай. һунгалтын урда тээхи программа соомни хубиин гэрнүүдые олоор бариха, Эдеэ хоолой программые дүүргэхын тула хамһабариин ажахые хүгжөөхэ, байгаали хамгаалха талаар хэмжээнүүдые абаха, манай байдаг «Заречный» поселогто кинотеатр, больница барюулха гэһэн гол зорилгонууд табигдана гээшэ. Буряадай АССР-эй засагай дээдын зургаанда хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэтэй болохо гэбэл, манай һунгагшад минии түлөө дуугаа үгэхэ бээ гэжэ найданаб. Манай округһоо аяар табан хүн дэбжүүлэгдэһэн байна. һунгагшадай одоол али нэгыень шэлэжэ һунгаха аргатай болоһондонь сэдьхэлээ хананги ябадагби. «Депутат болоо һаа» гээд энэ тэрэ юумэ хэхэб гэжэ хүниие хооһоор найдуулха дурамни үгы байна. Гэбэшье һайнаар ажаллаха, арад зондо хабаатай бүхы шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ саашадаашье эдэбхитэйгээр хабаадаха зорилготойб.

Сагаан һараар, хүдэлмэришэн ангиин зүгһөө бултыетнай амаршалаад, морилжо ерэһэн морин жэлдээ амжалтатай, урагшатай ябахыетнай хүсэхэмни.

В. ЛАМУЕВ,
Улаан-Үдын Заречэнын хүдөөгэй барилгын комбинадай комплексно бригадын бригадир, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат.

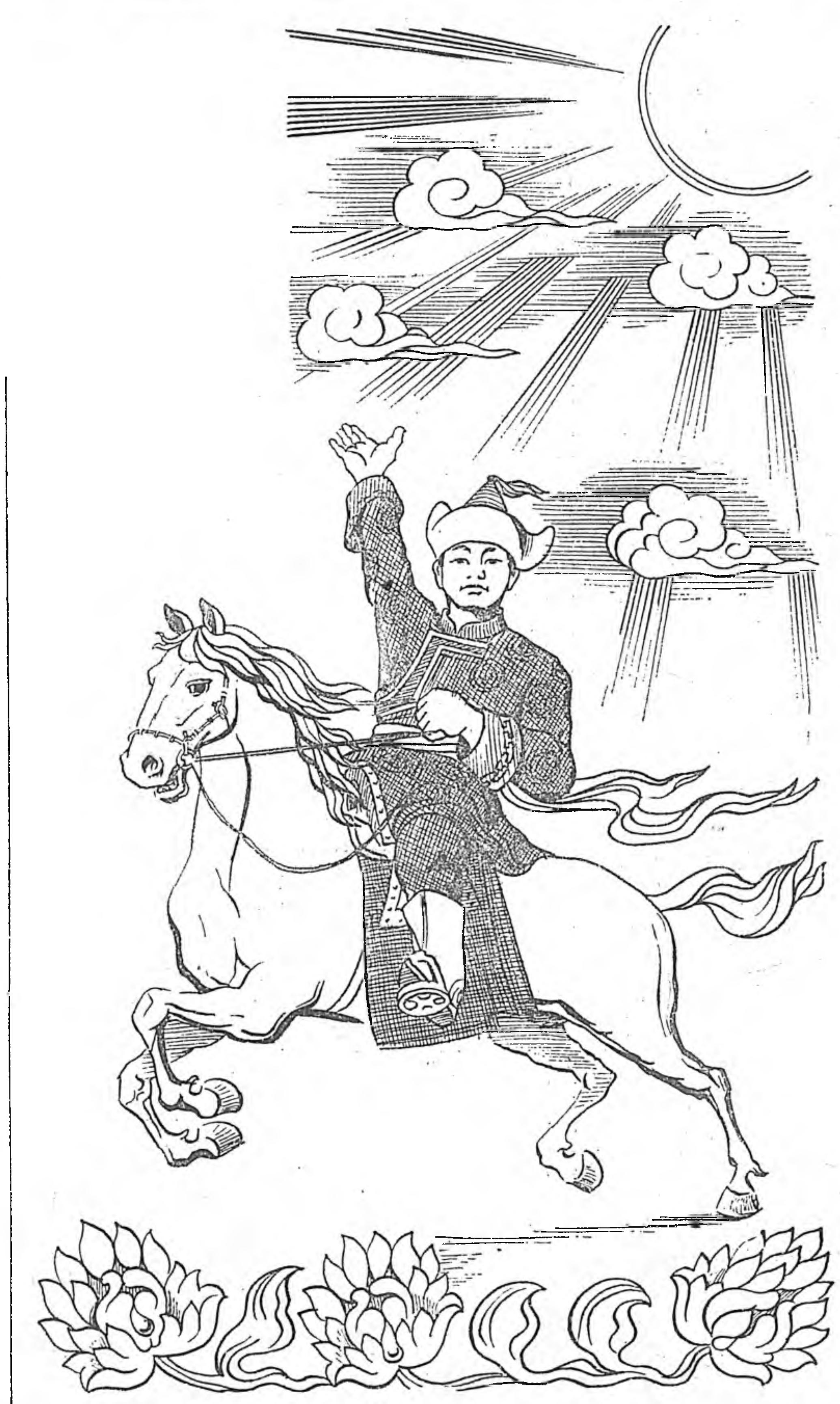

Р. АБИДУЕВАЙ зураг.

Республикын хүдөөгэй үбэлэй спортын нааданууд

ЕХЭ НААДАНАЙ ГАЛ НОСООГДОО

энэ ехэ һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр үнгэргэхын тула Ивалгын районой партийна, совет органууд горитой ажал ябуулаа гэжэ абаһаар лэ тэмдэглэлтэй. Ивалгын буряадуудай ехэ шүтэдэг, нангинаар тахижа байдаг Баян-Тугас гэжэ хадын ара бооридо хэбтэйн нэмжыһэн районой түб һууринай баруун захада шэнэ стадион баригдажа, гоё һайханаар, онсо өөрсөөр шэмэглэгдэһэн байна. Гоё һайхан стенднүүд, һолонгын долоон үнгэ буляалдаһан тугууд, спортын маршнууд, ирагуу аялга хүгжэм эндэхи байдалые бүри үзэсхэлэн һайхан, һүр жабхалантай болгоно.

Угтамжын аялга хүгжэм согтой дорюунаар зэдэлжэ, елүүр дээрэ Ивалгын дунда һургуулиин 6-дахи, 7-дохи классуудта һурадаг уян нугархай бэетэй басагадай гимнастическа упражненинүүдые гүйсэдхэжэ байха үедэ Сагаан-Үбгэн (районой Соёлой байшангай директор Ю. Д. Дамбаев) ардагай һайн сагаан морёор стадионой гол үүдээр хатаруулан орожо ерэнэ. Энэнь гарахаяа байһан түмэр сагаан морин жэлэй эхинтэй үбэлэй спортын наадaнай түдалдаһые һүлдэлбэ бшуу. Республикын хүдөөгэй үбэлэй спортын дүрбэдэхи наадануудай нээгдэхэеэ байһаарнь Сагаан-Үбгэн суглаpагшадые амаршалаад, үндэр үрэ дүнгүүдые харуулжа, амжалта, илалта түйлахыень буряад ороной хүдөөгэй түрүү ажалшад-спортсменүүдтэ хүсэбэ.

Манай республикын һая байгуулагдаһан Муйскын районһоо бэшэ, бүхы 20 районой командануудай 1100 гаран спортсменүүд, судьянар соёлой ба искусствын 500 шахуу хүдэлмэрилэгшэд эндэ суглараа.

Жагсаалда хабаадагшад зэлэ татан зогсобо. Физкультура ба спортын талаар республикын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ, уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастер Г. Н. Манжуевай хүдөөгэй спортсменүүдэй ехэ наадaнай парадта жагсаад байһан тухай мэдээсэһэнэй һүүлээр эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ — Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Н. И. Крючков соёлой-спортын дүрбэдэхи наадые нээхэдээ, игэжэ хэлэбэ:

— Хүдөөгэй үбэлэй спортын нааданууд республикын хүн зоной дунда физическэ культура ба спортые улам хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала алхам болоно, хүдөө нютагуудта тэрэниие эдэбхижүүлжэ, дэлгэрүүлжэ байна. Энэ жэлдэ эдэ нааданууд буряад арадай шэнэ жэлэй — түмэр сагаан морин жэлэй гараха байха үедэ эхилбэ. Хурдан түргэн гүйдэлтэй морин жэлдэ спортсменүүднай үндэр үрэ дүнгүүдые харуулжа, һайндэрые эмхитэйгээр үнгэргэхэ байха гэжэ найданаб. Хүдөөгэй үбэлэй спортын дүрбэдэхи нааданууд нээгдэбэ гэжэ соносхоноб.

СССР-эй Гүрэнэй гимнын аялга доро спортын ветеран —арадай эрдэм һуралсалай отличник, Буряадай АССР-эй һургуулиин багша Н. В. Кузнецов туг үргэбэ.

Эндэ тоонто нютагтай басаган —оперо болон баледэй театрай дуушан, Буряадай АССР-эй арадай артистка Сурена Дашицыренова поэт А. Бадаевай үгэ дээрэ композитор А. Андреевэй зохёоһон «Ивалгамни» дууе гүйсэдхэжэ, суглаpагшадые халуунаар амаршалһан байгаа.

Нютагай спортсменүүд — Ивалгын дунда һургуулиин физкультурын багша Татьяна Хаптахаева, 38-дахи СПТУ-гай физкультурын багша Владимир Лоптев наадануудай тугые хүдөөгэй үбэлэй спортын гурбадахи наадые нёдондо жэл үнгэргэһэн Прибайкалиин районой түлөөлэгшэдһөө дамжуулан абаад хиидхүүлһэн байха юм. Эгээл энэ үедэ гол үүдэнэй дэргэдэхи һэлбэран задарһан хонхо сэсэгэй дэнзын үзүүрһээ ехэ наадaнай гал соробхилбо. Элдэб үнгэтэй ракетэнүүд огторгойдо яларба!

Удаань КПСС-эй Ивалгын райкомой нэгэдэхи секретарь А. П. Цымбалюк, республикын Агропромсоюзай түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. Я. Разуваев гэгшэд үгэ хэлэжэ, суглаpагшадые, спортсменүүдые амаршалаад, амжалтатай һайн ябахыень үреэбэ.

Гүрэльбын найман жэлэй һургуулиин физкультурын багша Б. Л. Бальчинов болон эндэ һуралсалай практика гаража байһан Буряадай багшанарай институдай 3-дахи курсын студент Содбо Табутаровай хүтэлбэри доро энэ һургуулиин 15 һурагшад үбэлэй спортын наадануудта зорюулжа, санаар Гүрэльбэһээ гараад, Красноярово тосхондо хүрэжэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унаһан сэрэгшэдтэ бодхоогдоһон хүшөөгэй оршон тойронхиие сэбэрлээд, минута соо дуугай байлгаар эдэнэй дурасхаалые ёһолон хүндэлһэнэй һүүлээр саашадаа дабшажа, сагаан наадaнай эхилхын урда тээ стадиондо хүрэжэ ерэһэн байгаа.

Спортын хэдэн зүйлнүүдээр мүрысөөнүүд боложо, хүдөө нютагай спортсменүүдэй мэргэжэл шадабаринн ургажа байһые харуулаа.

Конькигаар урилдаан һонирхол татаба. Эрэшүүл болон эхэнэрнүүд 400 ба 800 метрэй зайнуудта урилдаа. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Загарайн районой Шэнэ-Бэрээнэй хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер, спортын мастер Татьяна Кабанова онсо шалгаржа, хоёр зайда илаба. 400 метрые 50,9 секунда соо гаталаа. Ольга Жарковская (Кабанск), Людмила Кузнецова (Прибайкали) удаадахи һууринуудта гараба.

Энэ зайда эрэшүүл жэгдэ һайн үрэ дүнгүүдые харуулба. Илангаяа Прибайкалиин районой түлөөлэгшэд Ю. Галичкин Михаил Тутаев хоёрой хоорондо шанга тэмсэл болоо. 0,6 секундаар урилдажа, Галичкин түрүүлбэ— 40,4 секунда. Загарайһаа ерэһэн Алексей Зайцев гурбадахи шанда хүртөө.

800 метртэ Кабанскын командын гэшүүд О. Жарковская, Т. Балдакова гэгшэд шангай һууринуудта гараба. Эндэ эрэшүүлэй дундаһаа М. Тутаевтай анамана урилдаха хүн олдобогүй —1 минута 22,0 секунда. А. Зайцев хоёрдохи, М. Овчинников (Мухар-Шэбэр) гурбадахи һууринуудые эзэлээ.

Үсэгэлдэр конькишад 3Х400 метрэй зайда эстафетэ дамжуулгатай урилдаанда хабаадаба.

Бүмбэгэтэй хоккейгээр үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Хориин команда Загарайн районой түлөөлэгшэдые 3:2 тоотойгоор шүүбэшье, Захааминай командада 3:4 тоотойгоор булигдашоо. Түнхэнэй хоккеистнүүд Ивалгын спортсменүүдые 12:5 тоотойгоор шүүгээ. Кабанскын, Түнхэнэй районуудай командануудай уулзалга суглаpагшадые ехэтэ һонирхуулба. Түнхэнэйхид түрүүшээр 2:0, 4:2 тоотойгоор шүүжэ ябаһан аад, саашадаа эсэжэ, 4:8 тоотойгоор шүүгдэшоо. Кабанскын командаһаа Анатолий Брежнев, Евгений Матвеев, Михаил Бадеев гэгшэд илангаяа шалгарһан байха юм. Түнхэнэй командада «Маяк» колхозой хүдэлмэришэн Николай Андрёновые, Туранай совхозһоо Баяр Соктоевые, хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер Борис Томиргоновые онсолон тэмдэглэлтэй.

ГТО-гой үбэлэй олон зүйлөөр, биатлоноор, санын урилдаагаар, шатараар мүрысөөнүүд үнгэргэгдэһэн байгаа.

Заншалта наадануудые үнгэргэлсэхэеэ искусствын, арадай ансамбльнуудай уран бэлигтэн олоороо ерэһэн байна. Тэдэнэй дундаһаа «Алтан булаг», «Магтаал», «Байгалай толон», «Лотосой», «Оронго», шэмээшэгүүдэй Ехэ-Куналейн арадай хоор болон бусадые нэрлэлтэй. Эдэнэр үдэшэндөө районой һуурин тосхонуудаар таража, һайндэрэй концерт-наада дэлгэжэ, хүдөө нютагуудай ажалшадые, айлшадые гоё һайхан дуу, хүгжэмөөрөө баясуулна. Энээнһээ гадна, эд бараанай, эдеэ хоолой ярмаг үнгэргэгдэжэ, хүн бүхэн дуратай юумэеэ худалдажа абана.

Мүнөөдэр түгэсхэлэй мүрысөөнүүд үглөөнэй арбан часһаа эндэ эхилжэ, эрхимлэһэн командануудые, спортсменүүдые тодоруулха юм. Наадануудта эрхимлэһэн командануудта, спортсменүүдтэ дамжуулгын кубок, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдажа, ехэ наадануудые хаалгын баяр ёһолол үдэрэй гурбан часта болохоор хараалагдана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ,
манай тусхай корр.

116 СҮҮДХЭ СОО НИИДЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

ЗВЕЗДНЫЙ ХОТО (Московско область). (ТАСС). Замбуулинай «Союз ТМ-8» онгосо замби түби соогуур 166 сүүдхын туршада ниидэлгээ түгэсхэһэнэйнгээ һүүлээр февралиин 19-дэ дүн сагаан саһаар хушагдаһан талада бууһан байгаа. Февралиин 21-дэ, тэрэнэй командир А. Викторенко болон бортинженер А. Серебров Космонавтнуудые һурган бэлдэдэг түбтэ медицинскэ шалгалта гараһанайнгаа һүүлээр совет болон гадаадын журналистнуудтай уулзаба.

Ниидэлгын онсо шэнжэнүүд тухай космонавтнууд хөөрэхэ зуураа, түрүүшынгээ һанамжануудые хубаалдаһан байха юм.

Замбуулинай дайдада космонавтнуудай газаашаа гаража, иишэ тиишээ ябалгын хэрэгсэлые гэхэ гү, али «катерые» туршаха гээшэ эгээл һонирхолтой гэжэ А. Викторенко хэлээ. Ниидэлгымнай һүүлшын недели эгээл хүшэр хүндэ, ажал хэрэгээр ехэ байгаа. Юундэб гэхэдэ, бидэ замбуулинай комплексын бүхы түхеэрэлгэнүүдые, дансануудые манай нүхэд А. Соловьев болон А. Баландинда дамжуулһан байгаабди. Замбуулинай дайдада хэгдэдэг ажал хэрэгүүдые дамжуулгын тодо наринаар зохёогдоһон заабари зүбшөөл мүнөөдөө үгы. Ушар иимэһээ өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлээ һаабзабди даа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АША ҮРЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

(КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой пленумһээ)

Партиин Бэшүүрэй райкомой пленум боложо, районой «Бичурский хлебороб» газетын хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, нюултагүйгөөр юумэ олондо мэдээсэлгые хүгжөөхэ тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар элидхэл энэ газетын редактор Ю. В. Фокин хэһэн байна.

Партиин райком өөрынгөө органиие хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг болонхой. Газетын редактор райкомой аппарадай зүблөөн бүхэндэ байхаһаа гадна, редакцида болодог летучкануудта партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд хабаададаг болонхой. Квартал бүхэндэ райкомой үзэл сурталай таһагай хүдэлмэрилэгшэд газетээ шэнжэлдэг байха юм. Партиин райкомой үзэл сурталай талаар секретарь С. П. Будожапов редакцида ходол орожо, элдэб шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ байдаг зантай.

— Гэбэшье манай газетэ ганс сал райкомой заабаряар хүдэлдэг, өөрын «нюургүй» гэжэ бү һанагты,— гэжэ Ю. В. Фокин хэлээ.— Газетын хуудаһанууд дээрэ партиин райкомой хүдэлмэриин дутагдалнуудые шүүмжэлһэн материалнууд олон гарадаг. Манай газетэ хубилган шэнэдхэлгые бэелүүлхэ хэрэгтэ партиин райкомой эгээл шухала зэмсэгынь болохо ёһотой. Тиимэһээл бидэ газетынгээ материал бүхэниие уншасатай, аша үрэ ехэтэй, зоной һанал бодол хангама болгохые оролдонобди.

Үнэхөөрөөшье, һүүлэй үедэ уншагшадай тэмдэглэһэнэй ёһоор, «Бичурский хлебороб» газетэ һонирхолтой, мүнөө үеын шухала, орёошье асуудалнуудые һайнаар харуулдаг болоо. Ажахы эрхилэлгын шэнэ онол арганууды тайлбарилха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар муу бэшэ материалнууд хэблэгдэнэ. Уншагшадай бэшэгүүд олоор гарадаг болонхой. Энэ хадаа районой зоной элдэб хишэжэ, өөһэдын һанал бодолоор андалдаха дуратай болоһон байһые харуулна. Заримаанинь бии байһан дутуу дундануудтай эбсэхэ хүсэлгүй байхадаа шүүмжэлхы статьянуудые бэшэнэ. Тиигээдшье газетэ ажалша коллективүүдэй, зоной һуудал байдал, тэрэ зангаарнь, үнэн сэхээр харуулхые оролдоно. Эдэ бүгэдын ашаар газетын хэһэг ургажа, 6 мянганда хүрэнхэй.

Гэхэтэй хамта партиин райкомой пленум дээрэ газетын редакциин хүдэлмэридэ үшөөл дутуу дундануудай олон байһан тухай тэмдэглэгдээ. Газетэ районой партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин асуудалнуудта анхарал багаар хандуулна. Тэдэнэй хүдэлмэриин онол арганууды мүнөө үеын эрилтэнүүдээр хубилган шэнэдхэхэ тухай асуудал табигданагүй шахуу. Районой промышленна предприяти, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнар газетын хуудаһанууд дээрэ үсөөнөөр үгэ хэлэнэ. Хэлэхэдээшье, гол анхаралаа ажахын асуудалнуудта хандуулна. Партийна организациин хүдэлмэри шэнжэлһэн, һайн, муу талыень харуулһан, ямар аша үрэтэй онол аргануудые хэрэглэдэг байһыень харуулһан материалнууд үсөөн.

Район соо бэелүүлэгдэжэ байһан экономическа реформо муугаар харуулагдана. Зарим ажахынууд ажахын гүйсэд тоосоондо оронхой. Теэд тэдэнэй дүй дүршэл олоной хэрэг болгогдоногүй. Ажал эмхидхэхэ түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар газетэ сэгнэшэгүй арга боломжотой аад, энээнээ хэрэглэнэгүй. Арендно, бригадна подрядай аргаар хүдэлдэг коллективүүд жэл бүхэндэ олон боложо байдаг. Гэбэшье тэдэнэй хүдэлмэри харуулһан материалнууд үсөөн. Зарим материалнуудай удха гүнзэгы бэшэ, ёһын тулада бэшэгдэнхэй.

Редакторай хэлэһэнэй ёһоор, хоёр адли хүн байдаггүй. Теэд газетын хуудаһанууд дээрэ ажалша хүнүүдые зураглаһан материалнууд тон адли байхаяа һанана. Гол шалтагааниинь гүнзэгыгөөр шэнжэлэнгүй, «халюухайдаһан» шүүмжэлэл бии. Залуушуулай темэ газетын хуудаһанууд дээрэ хомор, ВЛКСМ-эй райкомой, комсомолой эхин организацинуудай хүдэлмэри муугаар шэнжэлэгдэнэ.

Эдэ дутагдалнуудай бии байбашье, редакциин коллектив газетээ һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдээ. Газетэ долоон хоног соо хоёр дахин гарадаг болонхой. Энэ гурим уншагшадай талаһаа һайшаагдаа. Редакцида зураһаан таһаг байгуулагданхай. Тэдэниие эрдэм мэдэсээр һайн, олон жэлдэ газетэдэ хүдэлдэг хүнүүд ударидана. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө бэшэгшэдэй тоо олон болоо. Энэ хадаа редакциин уншагшадтай ябуулһан хүдэлмэриин үрэ дүн болоно. Жэл бүри хоёр дахин редакцида уншагшадтай уулзалганууд үнгэргэгдэнэ. Һүүлэй үедэ газетын хүдэлмэришэдэй элдэб мэргэжэлтэй хүнүүдээр «түхэрэн стол» үнгэргэдэг болоһониинь һайшаалтай.

Пленум дээрэ эгээл түрүүлэн ажалай, дайнай ветеран Ч. М. Митыпов үгэ хэлэхэдээ, манай эгээн ехэ баялиг болохо газарта газетын бага анхарал хандуулдагые шүүмжэлээ. Газар дайдые эзэтэй болгохо шанга эрилтын табигдажа байгаашье һаань, энэ асуудал үшөөл шиидхэгдэнэгүй. Мүнөө үедэ колхоз, совхозуудай түсэб түйлэһан дүнгүүдһээнь хараалагдажа үгтэһэн зандаа. Тэрэнэй һанамжаар энэ тон буруу. Энэ хадаа тариашаниие газарһаань холодуулна. Гүрэнэй түсэб гү, али захил гэдэгнай газарһаа үндэһэтэй байха ёһотой. Тиигэбэл газараа эзэтэй болгохо байнабди гэжэ тэрэ хэлээ. Тиимэһээ энэ асуудал газетэ шангаар табижа, шиидхэхэ ёһотой.

— Ажалай, дайнай ветерануud жэл бүри үсөөн боложо байна. Мүнөө район соомнай 7 мянган хүн үлэнхэй. Иимэ хүнүүд тухай бэшэхэ гээшэ газетын шухала зорилго болоно. Район соомнай Сидоров, Фалилеева, Литвинцева болон бусад өөрынгөө эрхим ажалай түлөө гүрэн түрынгөө орден, медальнуудта хүртэһэн хүнүүд олон гээшэ. Теэд мүнөө эндэхи нютагай залуушуулһаа, һурагшадһаа юунэй түлөө тэдэнэй эдэ шагналда хүртэһэн тухай асуугаа һаатнай, хэлэхэ хүн үсөөн байха. Юундэ иимэ хүнүүд тухай бэшэнэгүй гээшэбта? — гэжэ районой ажалай болон дайнай ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ П. С. Афанасьев асууба.

Саашань хэлэхэдэ, тэрэ дайнда хабаадаһан хүнүүд тухай бэшэхэдээ, һэримжэтэй байял гэжэ гуйгаа. Газетэдэ гараһан материалнууд гол түлэб манай илалта харуулна. Сухариха, хэдэн хоног соо эдихэ юумэгүй, һомошьегүй хооһон буутай үлэхэ олон ушар дайралдаа һэн. Бухы юумые үнэн сэхээр харуулжа, совет солдадай баатаршалга тухай бэшэхэ ёһотой гэбэ.

Бүлэютын совхозой партбюрогой секретарь П. И. Ефимов үгэ хэлэхэдээ, районой газетын хуудаһанууд дээрэ партийна организацинуудай секретарьнарай хүдэлмэриингөө дүй дүршэлөөр андалдадаггүй байһые тэмдэглээ. Мүнөө орон соо боложо байһан парти тухай хөөрэлдөөн районой газетын хуудаһанууд дээрэ дэлгэрэнгүй. КПСС-эй XXVIII съездын урда тээ энэ асуудал табижа, хөөрэлдөө эмхидхэе гэжэ тэрэ дурадхаба. Гадна нютагай Соведүүд тухай материалнууд үсөөнөөр гаргагдана.

Райпотребсоюзай партбюрогой секретарь Г. И. Фомина үгэ хэлэхэдээ, газетын худалдаа наймаанай эмхинүүдые хэтэрмэ ехээр шүүмжэлдэг байна гэжэ тэмдэглээ. Тиихэдэ районой худалдаа наймаанай эмхинүүдэй ямар байдалтай байһые сугларгашадта харуулхые оролдоо. Гэбэшье үгэ хэлэһэн хүдөө бэшэгшэ В. Е. Петров, ажалай, дайнай ветеран З. Е. Утенков гэгшэд эдэ баримтануудые хараада абабашье, газетэдэ хэгдэһэн шүүмжэлэлэй зүб байһые заагаа. Юуб гэхэдэ, худалдаа наймаанай гурим хазагайруулха ушарнууд хаа хаанагүй үзэгдэнэ.

Арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Е. Гулгонов үгэ хэлэхэдээ, газетын редакциин хүдэлмэриин түсэбэй партиин райкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэггүй байһые шүүмжэлээ. Тиимэһээ газетэ зүбөөр, һайнаар шэнжэлэгдэнэгүй. Саашадаа тэрэ газетэдэ үнэн зүб мэдээсэл үгэхэ тухай, тэрэнэй түлөө харюусалгатай байха тухай тоггоо.

Түгэсхэлдэнь КПСС-эй райкомой пленум газетын хүдэлмэриин аша үрэ дээшэлүүлхэ талаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой хэблэлэй секторые даагша Б. Н. Дамбаева хабаададжа, үгэ хэлээ.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

МАНАЙ ТҮРҮҮШЫН А...

Гурбан жэлэй саада тээ Түнхэнэй совхозой гурбан отделени тус тустаа кооперативууд болгогдоһон байха юм.

Хэрэн һууринай зүүн хойто захада һууріжаһан Эрхүү голой саада эрьедэ оршодог Енгоргын 3-дахи отделенидэ «Внедрение» гэһэн кооператив байгуулагдаба. Тэрэ сагта отделениие эрхилэгшээр Евгений Сергеевич Шабаков хүдэлжэ байхадаа, ажалаа үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха зорилготойгоор мал үдхэхын, тариа ургуулхын хажуугаар һайн үүлтэрэй гахайнуудые олоор үсхэбэрилжэ захалһан байна. Хүршэ областьһоо ландрас үүлтэрэй азарга гахайнуудые, мүн мантан сагаан үүлтэрэй эхэ гахайнуудые асаржа, отделенидээ гахайн томохон комплекс байгуулхаар түхеэрэлгэ эхилээ һэн. Энэ талаар ажахы яһала ехэ мүнгэ зөөри гаргашалаа юм. Теэд тэдэнэр энэ һайн үүсхэлээ эсэстэнь хүргэжэ шадаагүй. Ямар ушарһаа иимэ байдал тохёолдооб гэхэдэ, нүхэр Шабаковые Хэрэнэй «Скотоимпорт» конторын эрхилэгшээр томилходонь, энэ эхилһэн үүсхэлынь мартагдажа захалһан байна. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд отделениингээ багахан фермэ дээрэ үсөөхэн толгой гахайнуудые үлөөгөөд, харин бэшыень гахай үсхэбэрилхэ дуратайшуулда тараажа үгөө бэлэй.

Эрхүү голой хойто бэедэ, совхозой түбһөө 18 модо шахуу газарта оршодог Енгорго һууринда арбаад үрхэтэ айл ажаһуудаг юм. Энэ һуурин 3-дахи отделенидэ гэхэ гү, али «Внедрение» гэжэ кооперативай мэдэлдэородог. Эндэ 300-гаад гектар сабшалан, 300-гаад гектар таряалангай газар бии. Үбэлэй үедэ Енгоргын малай байрада 190 толгой мал шахан таргалуулагдажа байна. Ябажа байгаа энэ кварталай туршада шахан таргалуулагдажа байһан эрэ хашарагуудаа гүрэндэ тушаахадаа, тэдэнэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 350 килограммда хүргэхөөр хараална. Энэ хараа зорилгодоо амжалтатай хүрэхын тула Енгоргын малшад хашараг бүхэндөө үдэртэ дунда зэргээр 4 килограмм үбһэ, 4 килограмм һолоомо, 4 килограмм талханай зүйл, дуран соонь силос эдюулнэ. Иимэ тэжээл дээрэ байһан мал шэгнүүрээ хүсэхэ аабза гэжэ найдагдана. Малшадаар Анатолий Хусаев, Виктор Буртигаров, Мирон Жамсаев гэгшэд ажалладаг юм. Тэжээл буйлуулдаг цехтэ Юрий Аюшеев хүдэлнэ.

Енгоргодо хүнэйшье, малайшье ууха, ундалха уһан дутэ шадар үгы шахуу юм. Эндэ ажаһуугшад гурбан модо газарһаа тракторaар уһаяа шэрэдэг байна. Урда жэлнүүдтэ совхоз худаг хэдэн газарта малтуулхадань, уһанай һудал олдоогүй. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ һуурин соогоо уһатай болохо арга бэдэрхэ ёһотой болонобди. Шэнэ худаг малтуулха арга бэдэрхэбди.

Манай кооперативай механизаторнууд үбэлдөө Эрхүү голые мүльһөөр гаталан, совхозой түб болохо Хужар тосхонһоо малай эдихэ талха, бэшэшье хэрэгтэй юумыень шэрэжэ үгэдэг гээшэ. Зунай, намарай, хабарай үедэ енгоргынхид уһаяа паромоор гаталдаг байха юм. Харин мүльһэнэй ябаха, хүрэхэ үеэр Енгоргодо хүрэхэ гээшэ гайтайхан хэрэг болодог. Хабарай сагта «вездеход» түхэлэй транспортаар, аяар Түнхэн һууринаар тойрожо, Енгоргодо хүрэжэ ерэдэг юм.

Танай тэндэ ошохонь холо, харгытнай хүндэ гэһэн баримтануудые урдаа бариһан лекторнуудэй бүлгэмэйхид, агитбригаданууд Енгоргын зондо тон үсөөнөөр ябадаг болонхой.

Енгоргодо арендно коллективүүдые олоор бии болгоо һаа, тон таарамжатай гэжэ һанагдана. Иимэ коллективүүд сабшалангаа, таряалангайнгаа газарые, адуу малаа даажа абаад хүдэлхэдэнь, ашагтай байха.

Гарма Доржиевич Буртигаров гэр бүлөөрөө нёдондо жэлһээ хойшо Енгоргодо сагаан үнэгэ үсхэбэрилдэг болонхой. Энэ аргаар үнгэрэшэ жэлдэ хорин эмэ үнэгэнһөө 120 түл абаа. Буртигаровтан үнэн зүрхэнһөө хүдэлжэ, үнэгэдэй байха байрыень бэлдэһэн байна. Хоюулан хабатай бэрхээр үнэгэдые харууһалжа, ажахыдаа горитойхон ашаг олзо оруулба гээшэ.

ФОТОРЕПОРТАЖ

«ҮБЭЛДӨӨ ТЭРГЭЕЭ БЭЛДЭ...»

Өөрсэ янзын үйлэдбэритэй предприяти гээд Байгал-Сэлэнгын техническэ участогые нэрлэмээр юм. Гол ажал ябуулгань зун-нажартаа, харин үбэлдөө заһабарилгын хүдэлмэридөө ородог.

Иимэ албан тухай журналистнууд ехэнхидээ дулаанай сагта бэшэдэг юм. Теэд мүнөө хэжэ байһан хүдэлмэринь тиимэл һаа хоёрдохи ээлжээнэй аал?

— Үгы ааб даа. «Зундаа шаргаяа бэлдэ, үбэлдөө тэргээ бэлдэ» гэһэн үгэ бии ха юм. Хэр һайнаар флодоо заһабарилнабибди, энээнһээ зунаймнай хүдэлмэри дулдыдаха. Тамаралгын кран, земснаряд бүрин түхэлдөө хүргэгдэн, эндэ Улаан-Үдэдэ, Баргажанай-Адагта, Листвянкада, Новоселенгинскдэ теплоходуудынай тамаралгада бэлэн болгогдоо. Флодой талаар начальнигай орлогшоор бүхы наһаараа хүдэлһэн Иван Арефьевич Якимов мүнөө заһабарилгын-механическа мастерскойе хүтэлбэрилдэг юм,— гэжэ участогай начальник В. М. Семенников хөөрэнэ.

3025 модоной зайда уһан замые энэ албан харууһалдаг, тусхай дохёо-тэмдэгүүдые тодхожо, судна, теплоходуудай зам заажа үгэдэг юм. Аюулгүй тамаралгыень хангана гэбэл, алдуугүй. 1989 ондо энэ албанай гэмээр гансаханшье теплоход хохидоогүй, гүйхэн уһатай газарта «шабадаагүй» юм. Байгал нуураар, Эрхүүгэй тогтоогдомол нуур сөөрэмөөр, Дээдэ-Ангар, Баргажан, Сэлэнгэ, Сүхэ голнуудаар тамараа һаа, элдэб ялагар дохёо-тэмдэгүүдые обёорон хараһан байхат. Участогайхид гансал Улаан-Үдын гол мүрэнэй портдо алба хэдэг бэшэ, харин «Байкалрыбвод», «Байкалрыбпром», «Рыбакколхозсоюз», «Забайкаллес» нэгэдэлнүүдэй, Агропромсоюзай теплоход, суднануудта харгыень гаргажа үгэдэг байха юм.

Үйлэдбэриин талаһаа абаад үзэбэл, Улаан-Үдэдэ, Листвянка һууринда прорабска хоёр участок байгуулагданхай. Мастерска участогууд Баргажанай-Адагта, Хурамхаанда, Дээдэ-Заямхада, Новоселенгинскдэ эмхидхэгдэнхэй. Һүниндөө эрье шадарые гэрэлтүүлдэг гурим бии. Аккумуляторна, наранай батарейнүүд, радиоизотопно генераторнууд хэрэглэгдэнэ.

— Уһан замайнь аюулгүйе ягаад тодорхойлнобта?— гэжэ асуунабди.

— Уһан зам шэнжэлэн үзэдэг бригаданууд бии. 6—7 хүнһөө бүридэнэ. Жэшээлбэл, «Матросов» теплоходой коллектив Сэлэнгээр уруудан 153, «Путейский-1» теплоходойхид Улаан-Үдэһөө Новоселенгинск хүрэтэр зам—124, «Путейский-5» теплоходойхид Сүхэ гол дээгүүр 84 модоной зайе шэнжэлэн үзэдэг. Дүнгүүдыень наашань дуулгадаг. Хэрэгтэй һаань, земснарядуудые эльгээжэ, гүйхэн газартань оёорыень малтажа гүнзэгырүүлнэбди,— гэжэ предприятиин хүтэлбэрилэгшэ хөөрэнэ.

«Зүүн Сибириин бассейнэй уһан замууд» гэһэн үйлэдбэриин нэгэдэлэй подразделенинүүд байгша оной июлиин 1-һээ ажахын гүйсэд тоосоондо орохоор хараална. Энэмнай юрын асуудал бэшэ. Өөһэдөө продукци бүтээн гаргадаггүй байхадаа, бодомжолхоор юумэн олон даа. Гэбэшье уһан зам хэрэглэгшэдһээ түлөөһэ абадаг болохо, гүйхэн уһатай булангуудта малталга хэхэдээ, хайр шулуунь барилгын эмхинүүдтэ дамжуулдаг болохо гэхэһээ эхилээд түрүүшын һанамжанууд бии.

...Эгсэ гэшхүүрээр доошоо буужа, участогай ахамад инженер Р. М. Гильмулинтай заһабарилгын-механическа мастерскойнуудта оробобди. Ямаршье ондоо предприятиин заһабарилгын цехүүдһээ илгаагүй хэбэртэй. Гэбэшье заһабарилагшадынь юрын хүдэлмэришэд бэшэ, харин... капитанууд, командирнууд байба.

— «Матросов» теплоходой капитан, уһан замай мастер гээшэб. Өөһэдөөл унаагаа бэлдэхэдэ найдамтай... Зундаа тамараад, үбэлдөө хабсаргагша, слесарь, гагнуурчан болодогбди. Байдал баадхана ха юм,— гэжэ Г. В. Лиханов тоһотой гараа аршаха зуураа хөөрэнэ.

Сэлэнгэһээ һалаатан ороһон татуур хоолой уһан тусхай даамба-хаалтаар хүреэлэгдэнхэй. Эндэл участогай бүхы флот, оньһон техникэнь үбэлжэлгэдэ тогтонхой. Ута гэгшын хоолойгоо гонойлгоһон тамаралгын кран, адар томо земснарядые түрүүлэн обёормоор.

Газаа «тэты» гэхээр хүйтэншье һаань, эндэхид жэхылдэнэгүй, хүдэлнэд. Тамаралгын кранай командир В. Ф. Разгребельскитэй хөөрэлдэнэбди. 34 жэлдэ эндэ таһалгаряагүй хүдэлнэ. Механик, удаань кранай командирай туһалагша ябаһанаа мүнөө командир болонхой. «Зундаа эдэмнай тад ондоо, албанай хубсаһатай, сэмсэгэрнүүд ааб даа» гэһэн бодол һанаандам ороно. А. С. Вишняков, Ф. П. Давыдов гэгшэдэй, мүн олон жэлдэ эндэ хүдэлжэ байһан бусадайшье хүсөөр предприяти хүгжэнэ бшуу.

Амин шухала хоёр асуудал коллективэй хүтэлбэрилэгшэдэй һанаае зобооно. Нэгэдэхинь, кадрнуудай асуудал. Дулаанай сагта зургаан һарын туршада хүнүүд олоор ажалда ородог. Тамаралгын хаһын дүүрэхэдэ, саг үргэлжын хүдэлмэришэдһээ, мэргэжэлтэдһээ бэшэниинь гаража ошодог. Саг зуура хүдэлдэг хүнүүд, тэдэнэй журам тухай һанаата болоогүйдэ аргагүй. Хоёрдохёор гэбэл, зарим эрдэмтэд-экологууд техническэ участогайхидта шанга ажаглалта хэдэг болоо. Уһанай оёор малтажа гүнзэгырүүлхэдэ, уһа голой амидаралда, амитан аймагта муугаар нүлөөлнэ гэһэн бодол бии. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд энээн тушаа өөһэдын бодомжонуудтай.

В. М. Семенников: «Өөһэдөө олоһон мүнгөөрөө өөһэдыгөө хангаха гуримда орохо гэһэн зорилгын республикын урда табигдаад байхада, элдэб түхэлэй транспорт заатагүй хүгжөөхэ хэрэгтэй гэжэ һананабди. Уһан зам хаагдаха ёһогүй. Уһа бузарлахагүйн тула хэмжээнүүд шангадхагдаха зэргэтэй».

Р. М. Гильмулин: «Уһан замаар ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн бусад түхэлэй транспортһаа нилээн доошоо юм. Автомобильна транспорттай

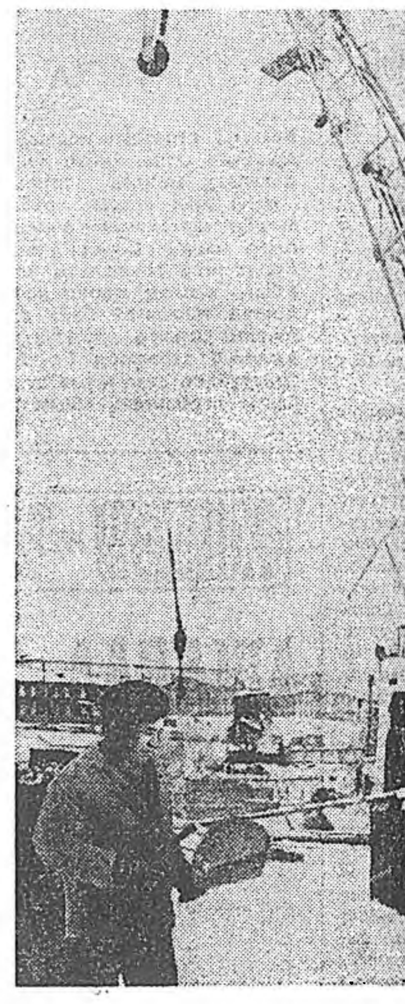

«Худөөгэй барилга хүгжөөхэ» тухай

МҮНГЭ ЗӨӨРИ АШАГЛАГДААШЬЕ ҺАА...

Тарбагатайн районой барилгашад үнгэрһэн жэлэй туршада урда жэлнүүдэйхиһээ урагшатай хүдэлжэ гараһан байна. Тэдэнэр бүхы шахуу дүнгүүдээ түсэбтэ даабаринуудаа бэелүүлээ. Гансал гэр байра ашаглалгада тушааха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй юм. Жэлэй түсэб дүүргэлгын дүнгүүдые абаад харахада, үгтэһэн капитальна һомололго ашаглаха, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ зорилгонууд гол түлэб дүүргэгдэнэ гэжэ хэлэмээр. Жэшээлхэдэ, гол фонднуудые ашаглалгада оруулха, капитальна һомололго ашаглаха түсэбүүд 128 процент, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ даабари 142 процент бэелүүлһэн байха юм. Капитальна барилга хэхын тула 1989 ондо гүрэнэй бюджедһээ 100 мянган түхэриг, урьһаламжын 750 мянган түхэриг үгтөө һэн. Энэ мүнгэн үнгэрһэн жэлдэ сүм ашаглагдаа.

Үнгэрһэн жэлдэ районой барилгашад хэдэн томо объектнүүдые ашаглалгада оруулаа. Жэшээлэн хэлэбэл, Дээдэ Жэрэмдэ заһабарилгын мастерской, «Дружба», «Советская Россия» колхозуудта ажахы доторой харгы, Хандагатай һууриндa 100 номертой телефонно станци баригдаа. «Октябрь», «Советская Россия» колхозуудта эбэртэ бодо малай, хониной байха байрануудые ашаглалгада тушаагаа. «Авангард» колхоздо, «Никольский» совхоздо худагууд үрэмдэгдэн малтагдаа.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин горитой хубинь ажахын аргаар бэелүүлэгдэнэ гэжэ тэмдэглэмээр. Энэнь барилгын ниитэ хэмжээн соо 41 процент болоно. «Октябрь», «Советская Россия» колхозуудай барилгашад иимэ аргаар хүдэлмэрөө эмхидхэжэ, капитальна барилгын талаар түсэбөө холо үлүүлнэ.

Дээрэ хэлэгдэһэнэй ёһоор, гэр байра барижа, ашаглалгада тушааха түсэб район дүүргэнгүй үлэшөө. Энээнэй шалтагаан гэхэдэ, барилгын материалнууд дуталдана. Илангаяа хирпиисэ, шифер, брус, шэрээр нэгэ жэгдэ бэшээр хангагдана. Эндэ барилгашадайшье зэмэ бии гээшэ. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлэй түсэбэй ёһоор ашаглалгада тушаагдаха гэрнүүд хэрэгтэй барилгын материалнуудаар яһала һайнаар хангагдаһан байна.

Ербановай нэрэмжэтэ совхоз-техникумдэ гэр байра тушааха талаар илангаяа хүндэ байдал тохёолдонхой. Түсэбэй ёһоор, байрын 3 гэр ашаглалгада үгтэхэ ёһотой аад, үнэн дээрээ нэгэниинь шье баригдажа дүүргэгдээгүй. Ан үсхэбэрилдэг «Забайкальский» совхозой барилгашад гэр байра бариха үнгэрһэн жэлэй түсэб хахадлаһан байха юм. «Никольский» совхоз, «Восход» колхоз гэр байра бариха түсэбөө мүн лэ бэелүүлжэ шадаагүй.

Районой зарим предприятинууд үйлэдбэриин объектнүүдые ашаглалгада тушааха түсэбөө дүүргэбэгүй. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн заһабарилгын-техническэ предприяти 1989 онһоо мотоор заһабарилгын цех һэльбэн шэнэлжэ эхилһэн аад, мүнөө болотор дүүргэнэгүй. «Агропромхимия» нэгэдэл минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха 2, түлишэ-тоһодолгын материалнуудай 1 склад ашаглалгада тушаабагүй. «Октябрь», «Искра» колхозууд цементээр дутуу хангагдажа, наг шэбхэ хадагалха байра барижа шадаагүй.

Гэхэтэй хамта барилгын эмхинүүдтэ шиидхэгдээгүй асуудалнууд, дутуу дундануудайралдана. Хүдөөдэ барилгын шанар һайжаруулхын тула ажахын аргаар барилга хэхэ нөөсэ, арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэнэгүй. Мүн түгэс мэргэжэлтэдэй барилгашад дуталдана, хүдэлмэришэдэй үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал байгуулагдаагүй байһаар.

Д. АБИДУЕВ.

ҮЛҮҮЛЭН ДҮ...

Сэлэнгын районой барилгаша...
туршада хүндэ байдалда хүдэл...
пиисэ, бетоной зүйлнүүд болон ...
дуталдажа, барилгын эршэдэ м...

Гэбэшье гэр байра ашаглалга...
һэн жэлэй түсэб сүм дүүргэжэ...
ёһоор 10 704 дүрбэлжэн метр та...
гэр ашаглалгада тушааха ёһото...
11 346 дүрбэлжэн метр байры...
бшуу. Иигэжэ һүүлэй табан жэл...
ра ашаглалгада тушааха түсэб...
гэгдэбэ гээшэ. Сэлэнгын леспро...
рай ой модоной оньһожоруула...
тебаза, Тельманэй нэрэмжэтэ ...
рэмжэтэ колхоз болон бусад ...
приятинууд гэр байра бариха ...
лээ. Харин Гусиноозерскын лес...
съездын нэрэмжэтэ колхоз, Киро...
хоз энэ талаар даабарияа дүү...
хэ зуура барилга-хабсаралгы...
нарта ёһотой анхарал хандуула...

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

ТҮСЭБҮҮД БОДОТО ДЭЭРЭЭ БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭ

НИЖНЕВАРТОВСК (Тюменскэ область). Коллективэй һуудал байдалые һайжаруулха ехэ түсэбүүдые бэелүүлхын тула «Обьэлектромонтаж» трест социальна хангалгын таһаг байгуулһан юм.

— Һайн һайхан бодолнуудай миил хооһон уряа болоод дүүрэдэг байхада, хүн зон дураа ехээр гутадаг гээшэ ааб даа, —гэжэ трестые эрхилэгшэ Б. Коваленко этигэнэ.—«Гэр байра», «Кадрнууд», «Элүүр энхэ байлга», «Амаралта» гэһэн манай программануудые мүнөөдэрэй байдалтай холбоотойгоор бэелүүлээгүй һаа, ямаршье туһа хүргэхэгүй. «1995 он тээшэ—бүхы хүнүүдтэ болбосон түхэлтэй гэр байра» гэһэн уялгануудай мүрнүүдые электро-хабсаргагшад миил уншаад байдаггүй, харин ветерануудай болон залуушуулай байшангууд хайшан гэжэ баригданаб гэжэ һонирхожо байдаг юм. Трестын хүдэлмэрилэгшэдэй наһанайнгаа амаралтада гарахада, горитой хэмжээнэй мүнгэ түлэдэг. Мүнгэн тэдхэмжэ абажа байгаад, залуу эжынэр үхибүүдэйнгээ гурбатай болотор гэртээ һууха аргатай.

Нёдондо жэлдэ трестын бүхы подразделенинүүд хэдэн олон тонно мяха, загаһа, овощ нэмэжэ абаа һэн. Юуб гэбэл, трест хүдөө ажахын олохон предприятинуудтай хэлсээнүүдые баталһан байгаа. Хамтын хамһабариин ажахы байгуулагданхай. «Медик» кооперативай туһаламжаар коллективэй медицинскэ «паспорт» зохёогдонхой. Хүдэлмэрилэгшэдэйнь ба тэдэнэй гэр бүлэнэрэй гэшүүдэй элүүр энхэ шалгажа эхилэнхэй.

Социальна асуудалнууд бэлэн бэшээр шиидхэгдэнэ. Теэд нэгэ байрадаа байхагүй гэжэ гол шухала гэжэ трестдэ ойлгодог. Эндэ гадаадын оронуудай фирмэнүүдтэй ажал хэрэгэй талаар холбоо тогтоохо арга боломжо бэдэрдэг юм. Энэнь үйлэдбэри хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын аяншалгада, лицензионно агнуурида ба загаһа барилгада хабаатай. Эндэхи газар баян, гоо һайхан юм. Хараалагдаһан түсэбүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ, Сибириин байгаалиин хойноһоо бүри нарин̆аар харууһалха хэрэгтэ туһалха байна.

ПОДРЯДАЙ ГУРИМААР ХҮДЭЛНЭ

ОМСК. Эндэхи үйлэдбэриин «Полет» нэгэдэлэй юһэн дабхар байшан микрорайон соогоо эрхим гэжэ тоологдоо һэн. Үбгэ һамган Марина болон Владимир Галактионовтон гэр бүлын подрядай гуримаар хүдэлжэ, тус гэрые хангадаг болонхой.

Тэдэнэр подъезднүүдые, коридорнуудые сэбэр байлгадаг, ургамалнуудай, хүүгэдэй талмайхануудай хойноһоо харууһалдаг, электро-түхеэрэлгэнүүд болон сантехникые заһабарилдаг юм. Тэдэнэй хэхэ юумэниинь ехэ. Теэд Галактионовтоной һарын салин мүнгэншье мянга шахуу түхэриг болоно.

— Манай гэрэй ажаһуугшадай манда баяр хүргэдэг байһаниинь юунһээшье үнэтэй байдаг,—гэжэ Марина хэлээ һэн.—Бидэнэй оролдожо байхые харахадаа, тэдэнэр гэр соо сэбэр байлгахые оролдодог юм.

Үнэхөөрөөшье, гэр байрын коммунальна албанда кадрнуудай ехээр дуталдадаг байхада, хүдэлмэриие иигэжэ эмхидхэхэ гээшэ ашаг үрэтэй юм. Галактионовтоной бүлэдэ ехэхэн хэмжээнэй мүнгэ түлэбэшье, гэр байра ашаглалгын таһаг нилээн олзотоно. Юуб гэбэл, энэ гэрынь һайн харууһан доро байлгагдана бшуу. Тиимэһээ Омскдо иимэрхүү хэлсээнүүдые дуратайгаар баталдаг юм. Теэд уран шадамар, ажалша бэрхэ, үнэн сэхэ хүнүүдые бэдэржэ олохонь хүшэр байдаг.

ЭРИЛТЭ ХЭРЭГЛЭМЖЭНҮҮДЫЕ ШЭНЖЭЛХЫН ТУЛА

Новосибирск. Эндэхи инструментальна нэгэдэлэй продукци худалдахада ямаршье бэрхэшээл байдаггүй. Тиигэбэшье коллективынь өөһэдын худалдаа наймаанай предприятитай болоо юм. Урдань гүрэнэй худалдаа наймаанай эмхи зургаануудаар дамжажа, худалдан абагшадта хүрэдэг байһан зүйлнүүд «Инструменты» гэһэн тусхай магазинай тагууд дээрэ табяатай.

Худалдан абагшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые шэнжэлхэ дүй дүршэл уласхоорондын дэлгүүртэ гарахадань туһалха ёһотой гэжэ предприятида тоолодог. Гадаадын фирмэнүүдтэй сэхэ холбоо барисаа тогтоохо эрхэ коллективтэ олгогдонхой. Тэдэнэр валютна тоосоонтой болонхой, Франциин, ФРГ-гэй, Италиин, бусад оронуудай фирмэнүүдтэй холбоо барисаа тогтоонхой. Жэлэй туршада гадаадын оронуудта худалдаа наймаанда эльгээгдэхэ продукциин хэмжээн 200 мянган түхэригөөр ехэ болохо юм. Худалдаа наймаанай тус предприяти нэгэн доро выставкын зал, мүн худалдаа наймаанай түб болоно.

АКЦИОНЕРНҮҮДЭЙ КАССАҺАА

НИКОЛАЕВСК-НА-АМУРЕ (Хабаровска хизаар). Проектно-барилгын «Нижнеамурстрой» нэгэдэлэй олохон хүдэлмэрилэгшэд түрүүшынхеэ мүнгэн түлбэри абаба. Акционернэ болоһон предприяти мүнгэ оруул-

Арадай кандидадууд

...Н ЗҮРХЭНҺӨӨ ТЭМСЭХЭ ЁҺОТОЙБДИ

...хын тулада алишье зэргын нютагай Совет өөрынгөө мэдэхэ мүнгэн зөөритэй байха ёһотой. Хоёрдохёор, партиин зүгһөө элдэб хэрэгээр, асуудалаар захиржа, зонхилжо байхыень огтолон болюулха шухала. Гурбадахяар, арадай депутадуудай Соведүүдтэ хүдэлжэ байһан тушаалтанай хэһэн ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандадаг болохынь тула хирэ болоод лэ Соведүүдэй сессинүүд дээрэ тэдэнэй тоосоо шагнажа, таараха хэмжээнүүдые абадаг болгохо.

Агаар, уһаяа, газар дайдаяа хамгаалха асуудалаар гэхэдэ, район дотор табяад гаран жэлэй хугасаа соо ой модомнай ямаршье хэмжүүр, гуримгүйгөөр отологдожо дууһашоо гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тэрээнэй хойшолон ехэ. Энээниие усадхахын тула Хүртэйн леспромхозой модо отолхо түсэбые бага болгожо, һаяын сагта тэрэниие манай нютагһаа огтолон гаргаха. Лесоучасток Горхоной ЛПХ хоёр манай районой дэбисхэр дээрэ модо отолоо хадаа, олоһон олзынгоо зарим хубиие районой бюджедтэ оруулдаг болохо ёһотой байгаа.

Түрэл буряад хэлээ саашадаа хүгжөөхын тула бүхы арга шадалаа, шадабарияа зорюулхаб. Буряадай номой хэблэлэй 70—80 процент номуудые үндэһэн хэлэн дээрээ гаргадаг болохынь түлөө тэмсэхэб. Буряадай телевидениин 70—75 процент дамжуулгань түрэлхи хэлэн дээрээ хэгдэхэ ёһотой. Үндэһэн буряад хэлэнэйнгээ асуудал шиидхэхын түлөө—буряад хэлээ республика соогоо гүрэнэй хэлэн болгохо тухай хуули баталуулха, Верховно Соведтэ үндэһэ яһатанай болон интернациональна хэрэг хүтэлхэ депутадска комисси бии болгохо.

Энэрхы сэдьхэл дэлгэрүүлхэ талаар хэлэхэдэ: нэгэдэхеэр, дайнай болон ажалай ветерануудта онсо һанаагаа табиха, хоёрдохёор, ганса эхэнүүдтэ болон олон үхибүүдтэй бүлэнэртэ туһалха, үншэн хэнзэ зониие орхихогүй, гурбадахяар, наһатай зоной сэдьхэлээ ханаахынь тула мүргэлэй газар тогтооходонь, һаад хүргэнгүй туһалха.

Залуушуулай асуудалгүрэн түрын шиидхэгдээгүй асуудалнуудай нэгэн гэжэ тоолохо.

Хэнэйшье мэдэһээр, илангаяа хүдөө нютагта, залуу зоной орохо, гараха, бэеэ сэнгээхэ, сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэ газар тон хомор. Энээнһээ боложо, архишье ууха, тоомоошье таһарха ушарнууд али олон үзэгдэнэ ха юм. Хэжэнгэдэ залуу зоной спортзал, стадионуудые, хатарай талмай, уһанай эрьеэр амарха, аяншалха газарнуудые бии болгохо клубуудай ажал һэргээхэ.

Дороһоо үдэһэн үхибүүд тухай. Хэжэнгэ тосхоной зүүн Үзүүртэ һургуули барилга хараадаа абаха. Хэжэнгын 2-дохи дунда һургуулиин тэндэ зөөжэ ороходонь, тэрэнэй һуурида Пионернүүдэй байшан бии болгохо. Энэ байшан соо олон янзын кружогуудые нээхэ арга олдохо байна. Хэжэнгэдэ үхибүүдэй сад-яслинуудые бариха асуудалые харааһаа алдахагүй зорилго табигдаха. Хэжэнгын, Ушхайтын совхозуудай хүдэлмэришэдэй һуудал байдалые һайжаруулха.

Эдэ бүхы дээрэ дурдагдаһан асуудалнууд һунгалтын урда тээ табигдаһан болоно.

Р. БАДМАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

[Энэ статьягай түлөө түлэгдэхэ мүнгые «Байгалые хамгаалха» гэһэн жасада үргэнэб].

ХҮСЭЭЭ НЭГЭДҮҮЛГЫН ЭХИН

Түрэлхи хэлэеэ, угай ёһо заншал һэргээхэ асуудалаар Агада болоһон зональна зүблөөнһөө

СССР дотор ажаһууһан үндэһэ яһатан бүхэндэ өөһэдынгөө түрэлхи хэлэ, ёһо заншалаа тааруу зохидоор хүгжөөхэ эрхэ нүхэсэл байгуулха тухай асуудал манай гүрэн түрэ, парти олониитын урда табина. КПСС-эй ЦК-гай (1989 он) сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, тэндэ национальна асуудалаар баталан абтаһан платформо бэелүүлхэ зорилгоор Агын округто һаяхан регион хоорондын семинар-зүблөөн үнгэргэгдэбэ.

Буряадай АССР-эй Арадай эрдэм һуралсалай министерствын, Усть-Ордын, Агын Буряадай, Эвенкийскэ, Таймырай автономито округуудай арадай эрдэм һуралсалай таһагуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, мүн Шэтын областиин буряад нютагуудта түрэлхи хэлэ заадаг багшанар энэ хэмжээ ябуулгада хабаадалсабад.

Түрүүлэн окргүйсэдкомдо хоёло, ойроһоо ерэһэн айлшадтай уулзалга үнгэргэгдэжэ, тэрэнэй түрүүлэгшэ Гончик Жамсаранович Жамсаранов болон бусад тушаалта нүхэд сугларгашадта нютагайнгаа экономическа болон социальна хүгжэлтэ тухай тобшоор хөөрэбэ. Зүблөөндэ хабаадалсагшад нэн түрүүн округто арадай гэгээрэл хүгжөөхэ талаар хэр зэргын ажал хүдэлмэриин ябуулагдадаг байһан тухай асуудалаар һонирхожо, тодорхой харюунуудые абаһан байна. Мүн Шэтын облгүйсэдкомой эрдэм һуралсалай управлениин начальник Г. Г. Филиппов, Буряадай АССР-эй арадай эрдэм һуралсалай министр С. Д. Намсараев, тэрэнэй орлогшо Е. Б. Раднаева гэгшэд национальна һургуулинуудые һуралсалай зүйлнүүдээр, учебнигүүдээр яажа хангадаг, мүн хойшодоо яажа хангаха байһан тухайгаа һанамжануудаа хубаалдабад. Эдэ нүхэд һуралсалай программа тухай асуудалда анхаралаа хандуулба.

Гэхэтэй хамта Буряадай АССР-эй делегаци Агын округой түрэлхи хэлэ шудалдаг һургуулинуудта хэшээлнүүдые хэрэглэхэ ном һудар, мүн залуу уран зураашан Б. Лыксоковой бүтээһэн гоё һайхан зураг округой түлөөлэгшэдтэ бэлэг болгон бариба. Тиихэдэ Усть-Ордын автономито округой делегаци мүн лэ Агынхидта дурасхаалай бэлэгүүдые барюулаа.

Агын округой арадай гэгээрэлэй таһаг, багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд энэ хэмжээ ябуулгада горитойхон бэлэдхэл хээ. Түрэлхи хэлэеэ, ёһо заншалаа һэргээлгын хүсэтэ долгиндо абтаһан округой арадай гэгээрэлэй түлөөлэгшэд энэ талаар нилээд горитойхон ажал ябуулжа байнхай. Тиимэһээл, соёлой байшангай фойе соо Ага нютагай һургуулинуудай буряад хэлэнэй багшанарай түхеэрһэн выставкэтэй семинар-зүблөөндэ хабаадалсагшад һонирхон танилсаба. Энэ выставкэдэ гол түлэб буряад зоной ажабайдалтай, ажаһуудалтай нягта холбоотой зүйлнүүд табигдаба. Жэшээлхэдэ, буряад арадай хорёод янзын эдеэнэй зүйл, тэдэнэй үмдэдэг хубсаһа хунар бүхы зүүдхэлнүүдтэеэ, ажалдаа хэрэглэдэг зэр зэмсэг, манай эсэгэнэр, үбгэ эсэгэнэрэймнай гар урлалай бүтээлнүүд олоной үзэмжэдэ дурадхагдаба. Тусгаар газарта найман ханатай һэеы гэр бүхы хогшол бараатаяа табигдажа, одоошье олоной анхарал татаһан байна. Ушар юуб гэхэдэ, мүнөө тэрэ үеын хогшол бараагаар түхеэрэгдэһээр һэеы гэр гэжэ байхаяа болинхой. Шэрээ, орон, үхэг, ханза, һаба, байлгуур гэхэ мэтэ хогшол бараа хараагүй зон манай дунда захаһаа олдохо. Буряад дэгэл, малгай, гутал үмдэһэн багшанар выставкэдэ табигдаһан эдэ бүхы эд бараан, хогшолой ушар удха, хэдыдэ, яагаад хэрэглэгдэдэг байһан тухайнь сугларгашадта ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Агада юрэ үйлсөөр буряад хубсаһа үмдэһэн басагад, бэреэдэй ябахань, албанайнгаа газарта буряад хубсаһа үмдэхэнь үнинэй гайхалтай бэшэ болонхой. Зүгөөр, энэ семинар-зүблөөнэй үедэ буряад хубсаһа үмдэһэн багшанар илангаяа олон байба. Ага нютагай буряад хүн бүхэндэ, илангаяа эмэгтэйшүүлдэ һайндэрнүүдтэ, түрэ найрта, үмдэхэ гэһэн буряад хубсаһан заабол байдаг. Энэ ушар ургажа ябаһан эдир үетэниие түрэл арадайнгаа ёһо заншалаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлхэ зэргэтэй.

Удаань округоймнай багшанар айлшадтаа үшөө һонин юумэ харуулба. «Манай уг гарбал» гэһэн темэдэ хориин 11 эсэгын омог бүхэнэй түүхэ домог тухай хөөрэһэн гоё һайхан концерт табижа, манай үндэһэн арадай хосорон һалашагүй бата бэхи, гүнзэгы уг үнгитай байһые гэршэлбэ. Нютаг нютагай һургуули бүхэнэй багшанаэ омог бүхэниие түлөөлхэ, тэдэнэй намтар, ажал хэрэг, олоной дунда ээлжэ ябадаг һуури тухайнь сугларгашадта хөөрэхэдөө, тэдэнээ зүжэг наадаар, хүгжэм, дуугаар, хатарнуудаар үдэшэдэг байба. Жэшээлхэдэ, бодонгууд омогойхид Агада имагтал Шандали нютагта ажаһуудаг. Энэ омогой эдирхэн түлөөлэгшэ Бальжинима Дамбаев һаял арбаад наһа алхажа ябабашье, өөрынгөө уг изагуурые аяар 14 үе хүрэтэр мэдэхэ байһанаа энэ һайндэр дээрэ харуулба.

Округой багшанарай айлшадтаа дурадхаһан энэ хэмжээ ябуулга Ага нютагта угайнгаа баялигта анхаралтайгаар хандадаг, тэдэнээ залуу үетэндэ дамжуулхые оролдодог байһыень гэршэлбэ. Манай хэлэгшые семинар-зүблөөндэ хабаадалсаһан айлшаднай батадхаба. Эвенкын автономито округой эрдэм һуралсалай таһагай хүдэлмэрилэгшэ А. Д. Лапуга:

— Нэн түрүүлэн Ага нютагай дэбисхэр дээрэ бууһаар, эндэхи зоной хүндэмүүшэ налгайень онсолон обёорбоб. Тон шухалань, арадайнгаа ёһо заншал мүнөө болотор сахижа ябаһантнай ехэл һайшаалтай. Танай хизаар оронной, байгаалиин музейнүүдтэ хэды һонин экспонадууд табяатайб даа. «Манай уг гарбал» гэжэ нэрэтэй наада зугаа харахадаа, буряад хэлэ мэдэхэшьегүй һаа, хатарнуудые харахадаа, дуунуудые шагнахадаа, хүнүүдэй аяг аашаһаа юун тухай хөөрэһыень хуу тухайлжа һуугааб.

Усть-Ордын Буряадай автономито округой арадай эрдэм һуралсалай таһагай методическа таһагые даагша Л. И. Александрова:

— Агын окрОНО-гой, Шэтын эрдэм һуралсалай управлениин уряалаар ерэжэ, ехэ юумэ хараа, шудалаа гээшэбди. Илангаяа хориин 11 эсэгын уг изагуур тухай хөөрэһэн домог ехэл һонирхолтой байба. Сэхыень хэлэхэдэ, бидэ энээндэ хүрэмөөр түүхэ намтараа мэдэнэгүйбди. Ургажа ябаһан эдир үетэн хэрэгыетнай халан абажа, таанадай хойноһоо ошохо. Бидэшье таанадай жэшээгээр түрэлхи хэлэеэ, ёһо заншалаа һайнаар шудалхые оролдохобди. Юундэб гэхэдэ, хэлэеэ мэдэхэгүй арад —арад бэшэ.

Эвенкын районой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша А. П. Коваль:

— Энэ наада зугаа хараад байхадаа, таанадай үндэһэн соёлоо, ёһо заншалаа, хэлэеэ сахижа ябаһыетнай мэдэржэ, ехэтэ урмашабаб. Наһан соогоо иимэ гүнзэгы удхатай хэмжээ ябуулга хаража үзөөгүйб. Залуушуулай аха зониие хүндэлдэг, үлдэһэн дааранһанаа, ядаһан туһиниие дэмжэдэг сэдьхэлтэй байһантнай ехэл һайхан.

Буряадай АССР-эй арадай эрдэм һуралсалай министр С. Д. Намсараев:

— Манай республикада ёһо заншалаа, түрэл хэлэеэ мэдэхэ багшанар, мүн наадаша, зугаашa зон бии юм ааб даа. Зүгөөр таанад шэнгеэр эдэ бүгэдые эмхидхэжэ, бэлдэжэ олоной үзэмжэдэ харуулха гээшэмнай бэрхэтэйхэн хэрэг байна. Тиимэһээ таанадһаа жэшээ абажа, хойшодоо энэ талаар ажалаа эдэбхижүүлхэ болонобди. Гэхэтэй хамта түрэл хоёр округуудынай маанадһаа горитойхон туһаламжа хүлеэһээр. Энээнэй түлөө хоёр тээһээл хүсэеэ нэгэдхэжэ, бэе-бэеэ дүнгэлсэжэ, эрдэм һуралсалаа, үндэһэн соёлоо хүгжөөхые оролдохо ёһотойбди.

Национальна асуудалаар регион хоорондын семинар-зүблөөндэ хабаадалсагшад ажалаа Зугаалайн, Хара-Шэбэрэй дунда һургуулинуудта үргэлжэлүүлһэн байна. Эдэнэр дурсагдагша һургуулинуудай һуралсалай хэшээлнүүдтэ орожо, илангаяа буряад хэлэ үхибүүдтэ яажа заадаг байһантай танилсаба. Мүн «Буряад ороной уран зохёол, уран бэлиг» гэһэн факультативай, ажалай болон бэеын тамирай хэшээлнүүдтэ байлсажа, тэндэ буряад арадай үндэһэн уран бэлиг, зугаа наада яажа хэрэглэдэг байһыень мэдэбэ.

Үндэһэ яһатанай болон ород хэлэ хүгжөөлгын, арад бүхэнэй соёл суртал, түүхэ домог һэргээлгын асуудалай Буряадай республикада, мүн Зүүн Сибириин бусад область, округуудта хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудалда зорюулагдаһан «түхэреэн столой» хөөрэлдөөн тухай дурдангүй аргагүй. Агада энэ ажал хүдэлмэриин хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай округой эрдэм һуралсалай таһагые даагша Ц. Г. Намсараева сугларгашадта хөөрэбэ. Дүй дүршэлөөрөө хубаалдалгын үгэ андалдаанда бусад газарай нүхэд эдэбхитэй хабаадалсажа, һонирхоһон асуудалнуудые нүхэр Намсараевада табяа. Мүн өөһэдтөө бэелүүлжэ байһан ажал тухайгаа хөөрэбэд. Жэшээлхэдэ, Хориин райОНО-е даагша Б. С. Шойнжонов хэдэн һонирхолтой асуудалнуудые табиба. Эвенкын автономито округой түлөөлэгшэ А. Д. Лапуга нютагтаа түрэл хэлэеэ хүгжөөхэ хэрэгтэ тохёолдодог дутагдалнуудые дурдаба. Энэ талаар яажа хүдэлөө һаа, һуралсал-хүмүүжүүлгын ажал урагшатай бүтэхэб гэжэ сугларгашадһаа асууба. Олон нүхэд холын хойто зүгһөө ерэһэн түлөөлэгшэдтэ туһатай зүбшөөл хэлээ. Зүгөөр РСФСР-эй Эрдэм һуралсалай министерствын ахамад мэргэжэлтэ А. И. Ермаков гэгшын тэдэ асуудалнуудта хайхарамжагүйгөөр, дээрэлхүүгээр хандаһаниинь олониие гайхуулба. Ороной ниислэл хотоһоо ерэһэн мэргэжэлтэн зүблөөндэ суглараһан арадай гэгээрэлэй түлөөлэгшэдтэ туһалха тухай үндэр үүргээ мэдэрэнгүй, харин урданайхяараал, «түрэдэ ерэһэн генерал» мэтээр байбал гээшэ ха. Зүгөөр мүнөө үе сагнай ондоо болоо ха юм даа.

Усть-Ордын Буряадай автономито округой түлөөлэгшэ Янжама Балдановна Санжиева, Буряадай республикын арадай эрдэм һуралсалай министрэй орлогшо Е. Б. Раднаева гэгшэд буряад хэлэн дээрэ һуралсалай номуудые хэблэхэ, программа, болон пособинуудые яагаад зохёохо, түрэл арадайнгаа түүхэ намтар, ёһо заншал һэргээхэ, түрэлхи хэлэнэй багшанар болохо залуушуулые дээдэ һургуулинуудта бэлдэхэ асуудалнуудта хөөрөөгөө зорюулбад. Мүн һуралсал гээшые уран зохёол, уран зураг, хүгжэм дуунтай нягта холбоотойгоор үнгэргэхэ шухала гэжэ тэдэнэр зааба. Һургуулинуудта арадай аман зохёол дэлгэрүүлгын, музейнүүдые байгуулгын асуудалда Усть-Ордын түлөөлэгшэ М. Х. Хандаева хөөрөөгөө зорюулба. Агын 1-дэхи дунда һургуулиин багша Б-Х Ж. Цырендоржиева «Манай уг гарбал» гэһэн зугаа-нааданай сценари олошоруулжа, Буряадай республикын, Усть-Ордын автономито округуудай түлөөлэгшэдтэ үгэхэ тухай дурадхал оруулба.

Үсөөн үндэһэ яһатанай хоорондоо үргэнөөр харилсадаг болохо, эвенк хэлэ шудалалгые хүгжөөхэ, энэ ажалдань тохёолдодог дутагдалнууд тухай Шэтын областиин Тунгокоченско районой, Таймырай автономито округой түлөөлэгшэд онсолон тэмдэглэбэ.

Агын РайОНО-е даагша Д. Р. Дашиев имагтал РСФСР-эй Эрдэм һуралсалай министерствын бага яһатанай шиидхэгдээгүй асуудалнуудта анхаралтайгаар хандахыень, харилсаа холбоотой байхыень уряалба

Буряадай АССР-эй арадай эрдэм һуралсалай министр С. Д. Намсараев үгэ хэлэхэдээ арадай гэгээрэл, соёл суртал, уран зохёол, спорт, хэблэл хүгжөөлгөөр Улаан-Үдэдэ национальна соёлой, координационно түбэй байгуулагдажа байһан тухай тэмдэглэбэ. Тиимэһээ хойшодоо Буряадай арадай эрдэм һуралсалай министерство хооһон үгөөр бэшэ, харин Хуулияар, партийна, совет органуудаар тусгаар баталагдаһан тогтоолой үндэһэн дээрэ Агын болон Усть-Ордын автономито округуудта бодото туһаламжа хүргэдэг болохо ёһотой гэжэ мэдүүлбэ. Мүн тэрэ буряад, хитад, түгэд, япон, монгол хэлэнүүдые заадаг факультедэй Буряадай багшанарай институтда нээгдэхэ, өөһэдтөө хэблэлтэй болохо, түрэлхи хэлэ заалгын программа шэнээр зохёохо тухай асуудалнуудые шиидхэжэ байһан тухайгаа хөөрэбэ.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар үгэ андалдаанай туһатай байһан тухай бүгэдэ тэмдэглэбэ. Зүгөөр, энэ хэмжээ ябуулгада бага сагай үгтэһэндэ олонхид гэмшэбэд. Ондоогоор хэлэхэдэ, арад бүхэнэй амин шухала асуудалнуудые зүбшэлгэ ёһын тэдыдэ үнгэргэгдэһэн шэнжэтэй болошоо. Тиимэһээ хойшодоо иимэ асуудал үргэнөөр, даамайханаар зүбшэхэ гэһэн һаналтай байһанаа бүгэдэ мэдүүлбэд. Гэбэшье, энэ семинар-зүблөөн бага арадуудай хүсэеэ нэгэдүүлжэ, түрэл хэлэеэ, ёһо заншалаа хүгжөөлгын түрүүшын алхам болобо гээшэ.

Б. ГАРМАЖАПОВ,
манай корр.

ТҮРҮҮ МАЛШАН

Үдын заводуудташье хүдэлөөд үзэһэн хүм. Токарь, слесарь мэргэжэлтэйб. Абаяа дахажа, мал ажалдашье дүршэһэн байхаб. Тиимэһээ уданшьегүй нютаг нугадаа хүдэлхэ гэжэ эридээр шиидэээ бэлэйб. Би эндэ наһанайнгаа нүхэр Татьяна Нимбуевнатай хүдэлдэгби. Хоюулаа һаалишадгурбан мянгатанай клубай гэшүүд болонхойбди.

Ажалай иимэ үндэр амжалтануудые Дамдин-Цырен абаһаар лэ туйлажархёо бэшэ ааб даа. Мал үсхэбэрилгын, үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлгын «нюусануудые» таажа абахын тула тэрэ хүсэлэн оролдолго ехээр гаргаа, үсэд нэтэрүүгээр һуралсаа. Аха нүхэдэйнгөө дүй дүршэлые халажа абаха, зоотехническэ мэдэсэеэ дээшэлүүлхэ гэээшэ миниин нангин уялга гээд залуу һаалишан тоолодог бэлэй. Мэргэжэлтэдэй, аха нүхэдэйнгөө үгэһэн заабаринуудые нарин нягтаар дүүргэхые тэрэ оролдодог һэн. Тиин уданшьегүй дүй дүршэлтэй малшадай зэргэдэ оролсоһон байна. Гурбан жэл удаа дараалан гурбан мянгатанай клубай гэшүүн болохо эрхэдэ хүртоо юм. Хэрбээ тэрэ 1987 ондо үнеэн бүриһөө 3060 килограмм һү һааһан байбал, 1989 ондо 3661 килограммай хэмжээндэ хүргөө юм. Үнгэрһэн жэлдэ хэды ган гасуур байбашье һаань, энэшье жэлдэ туйлаһан амжалтаяа батадхахын тула оролдохол гээшэб гэжэ түрүү һаалишан мэдүүлээ һэн.

Юрэдөөл, нютагай шорой алтан лэ гэлсэгшэ гүб даа. Түрэһэн нютагтаа нэрээ нэрлүүлжэ, үе залгажа ябахаһаа һайн һайхан юун байхаб даа.

Түрүү малшаниие һунгуулиин урда тээхи программатаяа танилсуулхыень гуйбаб.

— Нэн түрүүн юун тухай хэлэхэеэ һананабиб гэхэдэ, манай фермэ дээрэ һайнаар хүдэлхэ арга боломжонууд биил даа. Теэд малай тэжээлэй найдамтай бааза үшөөл байгуулагдаагүй. Энэ талаар һайжаруулагдаһан олон жэлэй бэлшээриие хүсэндэнь хүргэхэ, шэмэтэ тэжээл болгон хэрэглэхэ түмһэтэ, мүн сенажда оруулагдахаар элдэб зүйлэй ургамалнуудые ехээр тариха гээшэ шухала. Гадна хүдөөгэй ажалшадта байрын гэрнүүдые бодхоохо доо, газаагаа мал бариха, огород тариха арга олгохоор хараалагдаха зэргэтэй. Манай эндэ хоёр дабхартай гэр барижархиһаниинь ехэл зохид бэшэ гээд тэндэ ажаһуугша нүхэднай хэлсэгшэ. Нохой-Шэбэр һууринда клуб барихаар, фермын дэргэдэ малшанай байшан бодхоохоор болонхой. Бидэ, малшад бэеын элүүрэй шалгалта хүдо гараха ёһотой гээшэ аабзабди даа. Иимэ шалгалта Шэнэ-Нохой тосхондо гараха, тэндэ бухэли удэрөө гээхэ баатай болодогбди. Харин манһаа холо бэшэ байһан авиазаводой поликлиникэдэ гараха арга боломжо манда олгожо болохогүй юм гү? Иимэ асуудалнуудые би депутат болоо һаа, шиидхэхэ ёһотойб гэжэ һанагшаб.

Нютагайнхидайнгаа эрилтэнүүдые хараада абажа зохёоһон энэ программыень һунгагшад дэмжэжэ, түрүү малшанай түлөө дуугаа үгэхэ бэзэ гэжэ найдамаар.

С. РИНЧИНОВ.

Һунгуулиин 53-дахи округһоо Улаан-Үдын городской Соведэй арадай депутадта кандидадаар Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой түрүү хүдэлмэришэн Бальжин Шоноевич Занаев (зураг дээрэ) дэбжүүлэгдэһэн юм. Тэрэ округһоо городской Соведэй депутадта кандидадуудаар Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын автопредприятиин жолоошон Н. Д. Зурбулаев, Улаан-Үдын гостиницануудай нэгэдэлэй директор Н. А. Яковлева мүн лэ дэбжүүлэгдэжэ, бүридхэлдэ абтаһан байна.

ҺУУДАЛ БАЙДАЛ ҺАЙЖАРУУЛХА

— Һунгалтын урда тээхи программа соогоо хүдэлмэришэн зоной һуудал байдалые, ажабайдалые һайжаруулха асуудалда горитой анхарал хандуулһан байнаб. Округоймнай һунгагшадай олон кандидадууд сооһоо нэгэл депутадые шэлэжэ һунгаха байһаниинь һайшаалтай гээшэ. Һунгагшад өөһэдөөл мэдэнэ бэзэ,— гэжэ Бальжин Шоноевич хөөрэбэ.

Үнэхөөрөөшье тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүдые хүсэд дэмжэхээр бэшэ гү?

С. ОЧИРОВ.

ДЕПУТАДУУДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

ПАСВАЛИС (Литвагай ССР). Литвагай Пасвальска районой депутадуудай үүсхэлээр энэрхы сэдьхэлэй ябуулга үнгэргэгдөө. Депутадууд ганса бэе ба үбшэн хүнүүдэй, үншэн үхибүүдэй ажабайдалтай танилсаа һэн. Районой соёлой байшантай дэргэдэ тушаан абалгын пункт нээгдэнхэй. Хүнүүд элдэб хубсаһа хунар, мүнгэ зөөри тус пунктда оруулдаг. Һурагшад тэдэнэй эдэбхитэй туһалагшадынь болонхой. Тэдэнэр үбшэн ба ганса бэе хүнүүдэй хойноһоо харууһалдаг, районой үндэр наһатайшуулай байшангые, үншэн үхибүүдэй интернадые шефтээ абанхай.

...оронһоо ерэһэн бэшэг

...ЖАЛТЫН ...ДЫЕ ХҮСЭЭ

...һониной редакцида баяр хүргэе!

Үндэһэн ёһо заншалдаа хайратай, хүн арадайнгаа һураха, гэгээрхэдэ хүсэ оюунаа харамнадаггүй эрдэмтэ багша Дашинима Доржиев танда хамагай һайн һайхан бүхэниие хүсэн юрөөе!

Тобшохон дурадхалнууд:

Та бүхэндөө юухэн —хээхэнээршье туһалха байгааб. Эрхим та бүхэндэ би яажа туһалхабиб?

1. Боломжо байбал, миниие энэ захидал бэшэгые һониндоо нийтэлжэ үгэнэ үү! Буряад зондо миниие зүрхэнэй үгые соносхоно үү!

2. Миниие энэ захидалые адрестай хамта Д. Доржиев багшада дамжуулна үү!

3. Монгол бэшэгэй зарим ном, һураха бэшэг толи зэргые ябуулха һанал байна (тодорхой адресаа ерүүлбэл).

4. Би та бүхэнһөө ерэхэ харюу захидал этигэл дүүрэн хүлеэхэ болоноб.

Һайн үйлэ ябуулгатнай
бүтэхэ болтогой.
Та бүхэниие гүн зүрхэнһөө
хүндэлжэ,
Танай зүг нюурые
хандуулан,
Хамсы дотороо зальбаран,
Ёһолһон алас Монгол
нютагай
Нэгэн жиирэй хүмүүн би
мүн.
Баяртай.

Жамьянгиийн БААТАР.

Миниие хаяг (адрес):

МНР. Сэлэнгэ аймаг. Алтанбулаг сум. ХАА-н техникумын багш.

РЕДАКЦИҺАА. Һаяшаг Д. Д. Доржиевай манай редакцида ерэхэдэнь, энэ бэшэг харуулаабди.

— Үү-ү, аяар Монгол хүрэтэр хуушан монгол бэшэгэймнай хэшээлнүүдэй хүрэжэ байгаа хада, һайн лэ гүб даа. Энэ хэрэг дэмжэлсэһэндэмнай үнэхөөрөө урмашаһан, ёһотой урагшаа һанаатай хүн байна. Заатагүй харюу бэшэхэб. Иимэ хүндэ харюусаагүйдэ аргагүй. Тиимэ бэшэ гү?—гэжэ Дашинима Доржиевич урмашан хөөрэбэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС · АПН

ЭРДЭМЭЙ ХУРАЛДААН

ВАШИНГТОН. СССР-тэ бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгын үндэһөөр шиидхэгдэдэг экономическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан совет-американ эрдэмэй конференци хүдэлмэреэ США-гай ниислэл хотодо эхилбэ. «Хубилган шэнэдхэлгын орёо хүшэр зам» гэжэ нэрлэгдэһэн гурбан үдэрэй энэ хуралдаанда совет болон американ элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, хоёр оронoй политическэ ба ниитын ажал ябуулагшад хабаадана. США-гай Мэрилендын университедэй болон ород хэлэнэй багшанарай американ соведэй (Вашингтон, Колумби округ) үүсхэлээр тэрэ эмхидхэгдэһэн байгаа.

1985 оной апрель һарада Советскэ Союзда эхилһэн юумэн социально-политическэ революци болоно гэжэ хэлэлтэй гээд Вашингтондо үнгэргэгдэжэ байһан эрдэм ухаанай хуралдаанда хабаадагшад мэдүүлбэ. Мүнөө үедэ СССР-тэ зөөриин харилсаануудые революционно ёһоор хубилалгалгада үндэһэлһэн экономическа реформо бэелүүлэгдэжэ байна. Тэрэ бүхы засагые Соведүүдтэ дамжуулха арга олгоһон общество дотор социальна хэрэгүүдые хурдадхаха зорилготойгоор политическэ байгуулалта мүн лэ хубилгагдажа байна.

БЭЛЭГ БОЛГОН ДАМЖУУЛАГДАБА

УЛААН-БААТАР. «Интеркосмос» гэжэ уласхоорондын программын үндэһөөр элдэб оронуудай эрдэм ухаанай харилсаан улам үргэдэжэ байна гэжэ ТАСС-ай корреспондент Дугар Санжиев дамжуулна. Газарые тойрон дабшадаг хэмэл ододой хойноһоо адаглаха талаар Монголой Улаан-Баатар болон Далан-Дзадгад хотонуудта оршодог совет станцинуудые совет тала МНР-эй Науканuудай академиин астрономическа обсерваторидо түлөөһэгүйгөөр бэлэг болгон дамжуулба. Энэдэ зохихо протоколдо гар табигдаа.

Газарые тойрон дабшадаг хэмэл ододой хойноһоо адаглаха талаар совет болон монгол эрдэмтэдэй хамтын хүдэлмэриин түрүүшын шата дүүрэбэ. Монголой астрономууд гадаадын нүхэдэй дундаһаа түрүүлэн, 1959 ондо совет замбуулинай түбтэй хамтын хүдэлмэри ябуулжа эхилээ һэн.

Совет эрдэмтэдэй һанамжын ёһоор, эндэ хэгдэдэг хэмжээнүүд тодо нарин байһаараа шалгарна. Нэн түрүүн энэнь уялгануудтаа тон хананхатайгаар, наринаар хандадаг монгол нүхэдэй аша габьяа болоно. Тэрээнһээ гадна, Монгол ороной огторгой үүлэгүй, арюун сэлмэг байһаараа шалгардаг. Эндэ жэлдээ 300 гаран үдэр сэлмэг байдаг юм.

Замбуулинай шэнжэлгэнүүдэй талаар бэеэ даагаад асари ехэ хүдэлмэри хэхэ аргатай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхын, студентнэрые һургахын тула мүнөөнэй эрдэм ухаанай үндэһэ һууритай болообди гэжэ МНР-эй Науканuудай академиин президент академик Н. Содном ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.

ЛИ ПЭН НАЦИОНАЛЬНА АСУУДАЛ ТУХАЙ

ПЕКИН. «Нютагай автономи» хадаа бүхы бүлэг национальна асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Хитадай гол хандаса болоно гэжэ КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Ли Пэн национальна хүдэлмэриин талаар эндэ дүүрэһэн зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

КНР-эй национальна политика Хитадай Компартиин олон жэлэй дүй дүршэлдэ үндэһэлнэ гэжэ Хитадай правительствые толгойлогшо үгэ соогоо тэмдэглэбэ. «Энэ политика Хитадай эрхэ байдалда гүйсэд дүүрэнээр харюусана, эгээл таарамжатай зүйл болоно»,— гэжэ Ли Пэн хэлээ. Национальна үсөөнхиин хуулита эрхэнүүдые али бүхы талаарнь бэелүүлхэ, тэдэнэй экономическа хүгжэлтые хангаха уряатайгаар тэрэ зүблөөндэ хабаадагшадта хандаба. Үгэ хэлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, национальна нэгэдэлые дэмжэхэ, оронойнгоо эб эе таһалха талаар шэглүүлэгдэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэ гээшэ энэ хүдэлмэриин шухала зорилго болоно.

УЛАСХООРОНДЫН УУЛЗАЛГА

ХАНОЙ. «Ази түбидэхи хүгжэлтын ба харилсаанай түлөө уласхоорондын хөөрэлдөөн» гэһэн уулзалга эндэ нээгдэбэ. Азиин болон Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын Вьетнамай комитет тэрэниие эмхидхэһэн байгаа. Тэрээндэ хабаадагшад гурбан үдэрэй туршада Зүүн-Урда Азидахи, бүхы Ази түбидэхи мүнөөнэй байдалай асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэхэ, тус районой харилсаанай арга боломжонуудые, харaa түсэбүүдые, энэ хэрэгтэ ОСНАА-гай ямар үүргэ дүүргэдэг байһые зүбшэн хэлсэхэ юм.

Энэ уулзалга хадаа уласхоорондын эмхиин Азида үнгэргэһэн түрүүшын иимэ хөөрэлдөөн болоно гэжэ ОСНАА-гай генеральна секретарь Нури Абдель Раззак оролто үгэ соогоо тэмдэглээ. Дэлхэй дээрэ боложо байһан хубилалтанууд һүүлэй хэдэн арбан жэлэй хугасаа соо ехэ бэрхэшээл түбэгүүдтэ, тэрэ тоодо шуһа адхаралгата дайн байлдаануудта дайрагдаһан эндэхи гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ шухала гэжэ мүнөө дэлхэй дээрэ болож байһан хубилалтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Мүнөө уласхоорондын харилсаануудта хёмороо зүришэлдөөнһөө хөөрэлдөөнүүдтэ орохо, түгшүүрилые һуларуулха зорилготой гэжэ тэрэ хэлээ.

Национально - сүлөөрэлгын хүдэлөөе, нютагай болон нацинууд хоорондын хёмороо зүришэлдөөнүүдые эбэй ёһоор шиидхэхэ, буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар шэглүүлэгдэһэн алхамуудые ОСНАА залан сэхээр дэмжэнэ гэжэ генеральна секретарь мэдүүлбэ.

Нёдондо жэлэй май һарада үнгэргэгдэһэн совет-хитад дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалгын дүнгүүд совет-американ хүтэлбэрилэгшэдэй болохо уулзалгын амжалтатайгаар дүүрэхэ байһанда этигэл найдал түрүүлнэ гэжэ Нури Абдель Раззак хэлэбэ. Энэ уулзалга гансал Европодо бэшэ, харин Ази түбидэ, Номгон далайн оршондо буу зэбсэгүүдые хуряалгые түргэдхэхэ байна.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙҺОНИН

ЗУГАА НААДАН ДЭЛГЭРХЭНЬ

Сагаан һара, Сагаан морин жэл угталгын һайндэр тулажа ерэбэ. Угсаата зоноймнгоо хэр угһаа сахижа ябаһан энэ һайхан ёһо заншалай хуулита һайндэр боложо тодорходо, республика доторнай бүришье урматай баяртайгаар хаа хаанагүй бэлэдхэл ябуулагдаа гээшэ. Манай Яруунa нютагайхид урда жэлнүүдтэ Сагаалганай һайндэр яһала үргэн дэлисэтэйгээр тэмдэглэдэг байһан юм гэжэ уншагшад мэдэнэ ёһотой. Эгэтын-Адагайхид республика соогоо эгээл түрүүлжэ, бүри 1961 онһоо энэ һайндэрые тэмдэглэжэ эхилһэн юм. Зонхилолгын дэлгэрһэн үедэ хорюулагдаадшье ябаһан байха. Теэд мүнөө буряад зоноймнай эгээл хүндэтэй, хуулита һайндэрнүүдэй нэгэн болохоороол болобо бшуу.

Мүнөө жэлдэ аймагаймнай бүхы нютагуудта Сагаалганай һайндэр үнгэргэлгын ехэ бэлэдхэл ябуулагдаа. Эрын гурбан нааданһаа эхилээд, олон тоото буряад наадануудаар мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхэ, заншалта эдеэнэй дээжэ дэлгэгдэхэ, ёохор наадан, уран һайханай коллективүүдэй концертнүүд болохо.

Жэшээлэн хэлэбэл, районой түб һуурин Нарһата тосхондо Сагаалганай һайндэрые багша Д-Х. Л. Баранникова, районой ахамад ветврач Г. Д. Цыдыпов гэгшэд хүтэлбэрилхэ юм.

Гадна «Сагаан һарын дангина» гэжэ конкурсдо нютагууд бүхэндэ бэлэдхэл ябуулагдажа байнхай. Мартын 7-ной үдэр районойнгоо түбтэ тус конкурс үнгэргэгдэжэ, илажа гараһшад республикын харалгада эльгээгдэхэ, мүн үнэтэ шангууд барюулагдаха юм.

Яруунынгаа ажалшадай зүрһөө Сагаан морин жэлээр бүгэдые амаршалаад, һайн һайханиие хүсэнэб!

Г-Х. ЦЫРЕНДАШИЕВА,
Яруунын райгүйсэдкомой соёлой таһагые даагша.

УРАН ЗУРААШАД УРИНА

Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей Улаан-Үдэ хотын түбтэ, эгээл хүлгөөтэй газарта оршодогшье һаань, хүн зон ехэ үсөөнөөр ябадаг юм. Уран зурагай искусствые сэгнэнэгүй, удха шанарыень ойлгоногүй гэжэ хүн зониие зэмэлээдшье яахаб? Искусство болон соёлой талаар бидэнэй музей хүтэлбэрилэгшэдэй, Уран зураашадайшье холбооной, республикын хүтэлбэрилэгшэдэйшье алдуунууд ехэ байгаа гэжэ элирүүлэгдэнэ. Харин һүүлэй сагта түрэл хэлэеэ, соёл болбосоролоо, ёһо заншалаа һэргээхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэдэг болонхой. Энэнь тон һайшаалтай. Бидэшье энэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулхаар бэлэмди.

Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей Сагаалганай һайндэрнүүдтэ айлшадые угтахаар бэлэн болонхой.

Урдань олон зоной үзэмжэдэ харагдаа үзэгдөөгүй хоморой, шухаг хүдэлмэринүүд выставкэдэ табигдахань. Эндэ Д. Дондоковой, Ц-Н. Очировай айхабтар һонин бүтээлнүүдые хаража боломоор. Гадна республикын уран бэрхэ мүнгэшэ, модошо дархашуул өөрынгөө бэлиг шадабаритай хүн зониие танилсуулха юм. һонирхоһон хүнүүдтэ зүбшөөл заабаринууд үгтэхэ болоно.

Дуратай хүн мүнгөөр, мельхиороор хэгдэһэн зүүдхэлнүүдые, гоёлтонуудые, зурагуудыешье, мүн бусадшье бэлэгүүдые энэ выставкэһээ худалдан абаха аргатай.

Хүндэтэ Улаан-Үдын ажалшад болон айлшад! Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейдэ февраль һарын 25-да, үдэшын 5 сагта хүрэжэ ерэхыетнай уринабди.

Л. ЦЫРЕНИМАЕВА,
Сампиловай нэрэмжэтэ зурагай музейн уран хүдэлмэрилэгшэ.

«САГААЛБАБДИ, БАЯРЛАБАБДИ!»

УЛААН-ҮДЫН гол кинотеатрнуудай нэгэн гэжэ суурхадаг «Прогрессэй» улаан залда буряад кинофильмнүүдэй фестиваль болохо гэжэ үнинэй хэлэгдэһэн байгаа. Харин соносхол гарахадаа, энэ фестиваль Сагаалгантай холбогдоһон гэжэ мэдэгдэһэн юм.

Февралиин 22-то буряад фильмүүдэй фестиваль «Адуушанай дуугаар» эхилбэ. Энэ кинофильм мүн февралиин 23-да харуулагдаа. Удаадахи үдэрынь — үсэгэлдэр «Чингис хаанай уг залгагша» гэһэн фильм харуулагдаба. Энэ фильм мүнөөдэршье харуулагдаха.

Буряад темэдэ буулгагдаһан эгээл түрүүшын фильм «Адуушанай дуун» һааб даа. Сценариень «Адуушанай дуун» гэжэ повестиингоо удхаар бэлигтэ уран зохёолшо Дашарабдан Батожабай бэшэжэ. «Мосфильмын» коллектив 1956 ондо буулгаһан юм. Буряад ороной үргэн дайда, Москвагай гол гудамжа, студиин павильонууд — фильмын буулгагдаһан газарнууд.

Мүнөөдэрэй өндэрһөө харахада, зарим үзэгдэлнүүдынь, геройнуудайнь аяг аашаданшье гэнэн янзатай байбашье, энэ фильмые хүн зон зохидшоожол хараа хэбэртэй. Илангаяа минии үеынхид эдир наһантаяа ушарһан шэнги болоо ёһотой. Юуб гэхэдэ, тэрэ үедэ Улаан-Үдын дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта һуража ябаһан оюутанар «Адуушанай дуунай» буулгагдажа байһые дуулаһан, манай эндэ харуулагдахыень тэсэжэ ядан хүлеэһэн байхабди.

Буряадай оперо, баледэй театрта дуулажа байһан, амаргүй һайхан баритон хоолойтой Владимир Манкетов гол герой — Түмэн Жаргаловай рольдо наадахань гэжэ дууланхай, зүгөөр Сэсэгэй рольдо таджик актрисые уриба гэжэ дуулахадаа, буряад басага оложо ядаа гү гэлдэһэншье, голхорһоншье байхабди. Харин мүнөө тэрээхэн гомдолнайшье дэгдэжэ, хүхэ-бухын хөөмэй болонхой, дуратай артистнуудтаяа дахин уулзажа баярлагдаба: залуухан Владимир Манкетовэй һайханаар өөрөө дуулажа байхые хаража, шагнажа һуухада, ямар гоёб даа! Гадна баһал залуу адуушан Шагтые наадаһан Буянто Аюшин, Бадма үбгэнтэй (артист Рыскулов) ходол арсалдажа ябадаг наһажаал адуушанай хадуугдама образ байгуулһан Чойжинима Генинов, колхозой түрүүлэгшын рольдо наадаһан Николай Таров, үзэгдэлнүүдтэ харагдаһан Дагба Дондуков болон бусадые харахадаа, ямархан бэлигтэй артистнернай сагһаа урид бидэнһэе холодооб даа гэжэ хара буухаар байгаа.

Харин фильмын эхилхын урда тээ улаан залай авансцена дээрэ Владимир Гунзынов гаража, хүн зондо иигэжэ хандаба:

— Хүндэтэ нүхэд! Сагаалганиие арадай һайндэр болгохо гэжэ соносхоһон Указ засаг түрын дээдын зургаануудай үмэнэһөө тунхаглагдажа, бидэ барандаа баяртай байнабди. Февралиин 25—26-да газар бүхэндэ Сагаан һарын найр наадан эхилхэ юм. Мүнөөдэрэймнай хэмжээ ябуулга хадаа Сагаан һарын угтамжа гээшэ. Манда мүнөөдэр Буряадай хүгжэмэй бүлгэмэй дэргэдэхи «Уряал» ансамблиин бүлэг артистнар, хүгжэмэй, соёл-гэгээрэлэй училищинуудай оюутанар айлшад ерээд байна,— гэхэдэнь, залаар дүүрэн сугларһан хүн зон халуунаар альга ташажа, тэдэниие амаршалба. «Уряал» ансамблиин бүлэг артистнууд Х. Намсараевай үгөөр зохёогдоһон «Баянхан Хэжэнгэ» гэжэ дуу бэлэг болгон дуулаба. Дуунай дуулагдажа байхада, В. Гунзынов «Хэжэнгэдээ дуратайб» гэжэ Х. Намсараевай шүлэг уншаа. Удаань ансамблиин дуушан, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Валентина Дамбуева «Гүнсэмаа» гэжэ Дондок Улзытуевай үгөөр композитор Базыр Цырендашиевай зохёоһон дууе уянгатай гоёор дуулажа, зониие баярлуулба. Буряадай АССР-эй габьяата артистка Хэжидма Аюржанаева чанза дээрэ аялгыень наадажа үгөө.

В. Гунзынов баһал зондо хандажа:

— Зай, Сагаан һарын угтамжын һүлдэ тэмдэг болгожо, энэ залайнгаа тайзан дээрэ зула бадаруулжа, сан табижархия. Муу муухайе арюудхажа, ажабайдалыемнай сэбэрлэг! — гээд, зула бадаруулаад, сан ууюулба.

Тиигээд «Уряал» ансамблиинхид басаганда хадаг табилгын, басага үдэшэлгын ёһо заншалай хуушанай дуунуудые сэдьхэлэй уяртар дуулажа, баһал зондо һайшаагдаа. Тиихэдэ морин жэлэй гарахаа байһые мэдүүлжэ, П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин оюутан Дамдинцырен Санжижапов «Хүрин хээр» гэжэ буряад арадай дуу хангюурдаа.

Соёл-гэгээрэлэй училищиин бүлэг басагад «Уряал» ансамблиин артистнуудта хадаг барюулжа, олоной зүрһөө баяр хүргөө һэн.

һүүлдэнь «Адуушанайнгаа дууе» хараад:

— Сагаалбабди! Баярлабабди! — гэлдэжэ, сэдьхэлээ сэнгүүлһэн хүн зон гэр гэртээ тараа бэлэй.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ОЛООРОО ХАБААДАБА

Үсэгэлдэр Закаменск хотын Соведүүдэй талмай дээрэ Сагаан морин жэлэй угтамжын найр наадан үнгэргэгдэбэ. һайндэрэй программада районой уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүд Буддын литээр буряад жэлнүүдые харуулһан харалга-конкурсдо олоороо хабаадаба. Гадна эндэ буряад дуунууд, хатар болон ёохор наадан үргэнөөр эмхидхэгдээ. Мүн районой уран һайханай коллективүүд, айлшад «Сагаан һарын дангина» гэһэн конкурсдо олоороо хабаадалсаа.

Тэрэшэлэн хотын түб талмай дээрэ райпотребсоюзай, Зэдын комбинадай эдеэ хоолой предприятинууд национальна кухниин зүйлнүүдые элбэгээр гаргаа.

Олоороо сугларһан улад зоной дунда буряад ёһоной наада зугаа дэлгэрээ, спортивна мүрысөөнүүд эмхидхэгдээ. Үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдые баярай оршон байдалда ёһололго болоо, Сагаан һарын һайн һайхан үреэлнүүд хаа хаанагүй зэдэлээ.

Үндэһэн арадаймнай хуулитаар соносхогдоһон Сагаан һарын найр нааданай программые райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай хүдэлмэрилэгшэд зохёоһон, хүтэлбэрилһэн байна.

М. ГОНЧИКОВ,
манай штатнабэшэ корр.

Любовь Сергеевна Сергеева Улаан-Үдын нэгэдэхи педучилищи дүүргэһэн жэлдээ Шэнэ-Горхоной һургуулида ажаллахаар эльгээгдээ һэн. Залуу багша эхин классуудта багшалжа эхилһэн түрүүшын үдэрһөө балшар жаахан үхибүүдэй дурыень бэедээ татажа шадаа гээшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. С. Сергеева һурагшадайнгаа дунда.

В. ПЛУТТЫН фото.

АЗА ТАЛААНГАА ТУРШАЯ!

«Арбан гурбадахи табан жэлдэ, мүн 1990 ондо республика дотор мүнгэнэй эрьесэ болон финансын талаар экономико һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд» гэһэн Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет үнгэрэгшэ жэлдэ абаһан тогтоолтой зохилдуулан, Республика дотор эд бараанай болон мүнгэнэй лотерейн тираж үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри абтаба.

Байгша ондо республика дотор үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй лотерейн нааданай гуримай ёһоор нэгэ миллион түхэригтэ эд бараан, хэдэн мянган түхэриг шүүбэридэ табигдахаар хэраалагдана. Тиихэдэ лотерейн тираж хоёр удаа—июниин нэгэнэй, ноябриин 2-ой үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэхэ болоно.

Лотерейн тираж үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитет байгуулагдаба. Долоон хүнһөө бүридэһэн тус комитедэй түрүүлэгшээр Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. К. Агалов томилогдонхой.

Лотерейн нааданда хүнгэн 5 машина, оёдолой хубсаһа угаахэ 30 машина, 10 хэһэг мебель (унтариин болон зал соо табигдаха «хана») болон бусад гэрэй олон хэрэгсэлнүүд, 5-һаа 10 мянган түхэриг хүрэтэр шүүбэринүүд аза талаантайшуулые хүлеэнэ.

Лотерейн биледүүд республикын нөөсэлгын кассануудта, «Союзпечатиин» киоскнуудта, эдеэ хоолой, эд бараанай магазинуудта наймаалагдажа эхилбэ. Лотерейн нэгэ биледынь 1 түхэриг сэнтэй байхаар баталагдаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

КПСС-эй Центральна Комитедэй Политбюрогой февралиин 23-да болоһон ээлжээтэ заседани дээрэ партиин XXVIII съездэ КПСС-эй ЦК-гай Платформын проектын дүримүүдтэй тааралдуулан, партийна организацинуудһаа, коммунистнуудһаа, партийнабэшэ хүнүүдһээ ороһон һанамжануудай үндэһөөр бэлдэгдэһэн КПСС-эй шэнэ Уставай проект зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани тухай мэдээсэл «Правда Бурятии» газетын нэгэдэхи хуудаһанда толилогдобо.

Мүн лэ эндэ «СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ» гэһэн мэдээсэл үгтэнэ.

Газетын нэгэдэхи, хоёрдохи хуудаһануудта КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляковой «Правда Бурятии» газетын корреспондентдэ үгэһэн интервью «Зүб сэгнэлтэ үгтэхэ ёһотой» гэһэн гаршаг доро үгтэбэ.

РСФСР-эй арадай депутадта кандидат Тимлюйн сэбо-цементнэ зүйлнүүдэй заводой цехэй начальник Людмила Григорьевна Батаева, Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат Анатолий Антонович Матвеенко тухай зураглалнууд мүнөөдэрэй номерто толилогдоно. «Бултадаа ехэ юумэ бүтээхэ аргатайбди» гэһэн гаршаг доро Железнодорожно национально-территориальна һунгуулиин 91-дэхи округһоо РСФСР-эй арадай депутадта кандидат, «Бурятэнерго» нэгэдэлэй ахамад экономист Максим Иванович Хажеевтэй газетын журналист А. Субботиной хэһэн хөөрэлдөөн толилогдобо.

Доодо-Ивалгын һунгуулиин 107-дохи округһоо Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидадаар Ивалгын дасанай гыгбы-лама Доржо Цыдыпович Цыденов дэбжүүлэгдэһэн байна. Журналист Сергей Бухаевай арадай депутадта кандидадтай хэһэн хөөрэлдөөн мүн лэ энэ номерто үгтэнэ.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай шиидхэгдэхэ ёһотой шухала асуудалнуудай нэгэн хадаа үхибүүдые физическэ хүмүүжүүлгэ болоно. Республикын һургуулинуудта физическэ хүмүүжүүлгын асуудалнуудай яажа шиидхэгдэдэг тухай Буряадай Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай кафед-

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Бултанай эрхилхэ спорт». 9.15 — «Спортлотогой» тираж. 9.30 — Ритмическэ гимнастика. 10.00 — Үхибүүдтэ дамжуулга. 11.00 — Баримтата фильмүүд. УЛААН-ҮДЭ. 11.25 — Шэтын студиин «Дайшалхы алдар соло» гэһэн программа. МОСКВА. 12.12 — Бүхэроссин конкурсын лауреат. Сергей Лукин домброор наадаха. 12.30 — Эсэгэ орондоо алба хэнэб. 13.30 — Үглөөнэй энеэдэ зугаанай дамжуулга. 14.00 — «Аяншалагшадай клуб». 15.00 — П. И. Чайковскийн 6-дахи номерой симфони. 16.00 — «Хүгжэмтэ киоск». 16.30 — Хүүгэдэй мэдээсэлэй-публицистическэ «Марафон-15» программа. 18.00 — «Элүүр энхэ байлга». 18.45 — Хүдөөгэй публицистическэ дамжуулга. 20.00 — Мультфильм. «Аплодисменты...» — баримтата фильм. 20.55 — «Непрофессионалы» — уран һайханай фильм. 22.00 — Долоон үдэр. 24.00 — «Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд». 00.15 — Мелеховтэхи А. П. Чеховэй музей-байшан тухай. 00.55 — Баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Зарядкада зогсогты. 9.15 — «Гуделка» — баримтата фильм. 9.40 — Скрипач Владимир Лацман наадаха. (Канада). 10.30 — «Атака» уран һайханай фильм. 12.00 — Мультипликатор А. А. Алексеев тухай. 12.45 — Арадай аялга дуунууд. 13.00 — Биатлоноор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. 14.00 — «Аяншалагшадай клуб». 15.00 — Баримтата фильм. 15.20 — Соносхолнууд, Мэдээсэл. 15.25 — «Ночью на белых конях» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 16.30 — «Совет Росси». — видеоканал. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.00 — Режиссер Д. Луньковой фильмүүд. «Быть и слыть». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Конькигаар урилдалгын спорт. 22.00 — Долоон үдэр. 23.00 — Эстрадна дуу гүйсэдхэдэг залуушуулай «Юрмала—90» гэһэн бүхэсоюзна V фестиваль. 01.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Химик».

Редакторай орлогшо
Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

ТЕЛЕВИДЕНИ

ФЕВРАЛИИН 26-һаа МАРТЫН 4 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — Мультфильм. 9.40 — «Непрофессионалы» — уран һайханай фильм. 10.45 — «Хүн ба хуули». 12.00 — «Ан амитадай аймагта». 16.40 — «Компьютертэй харилсаан». 17.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.25 — «Шатанууд». 19.25 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 19.30 — Время. 20.00 — Литературно-уран һайханай «Үгэ» гэһэн программа. 22.00 — Время. 22.30 — Солнечный ветер» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 4 дэхи бүлэг. «Встреча на горе Наран». 23.45 — «Очарование романса» — киноконцерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Объективтэ — ан амитад. 9.35, 10,35 — Литература, 9-дэхи класс. 10.05 — Итальян хэлэн. 11.05 — «Кратерна бухтын нюусанууд». 11.35, 12.35 — Түүхэ. 6-дахи класс. 12.05 — Юртэмсын улаан дэбтэр. 13.05 — «Созвездие Козлотура» — уран һайханай фильм. УЛААН-ҮДЭ. 17.30 — Киноочерк. — «Улаан. Шара Ногоон». 18.05 — Байгал. 18.30 — РСФСР-эй арадай депутадта кандидат К. И. Базарсадаевтай уулзалга. 18.40 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 19.40 — КПСС-эй XXVIII съездэ КПСС-эй ЦК-гай плат-

ВТОРНИК, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — Мультфильмнүүд. 10.00 — «Солнечный ветер» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи бүлэг. «Встреча на горе Наран». 11.15 — «Очарование романса» — киноконцерт. 12.05 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.05 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 13.25 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 13.30 — Время. 17.25 — «Уулзалгын һүүлээр уулзалга». РСФСР-эй Верховно Соведэй арадай депутат В. С. Маслаков. 17.55 — «Телеэко» журнал. 18.25 — «Амар сайн, хүгжэм!». 19.10 — Мультфильм. 19.30 — Время. 20.00 — Залуушуулай һонин. 20.30 — Кинопанорама. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — «Солнечный ветер» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 5-дахи бүлэг. «Юбилей Нади и Мити». 23.55 — Уран зохёолшо Вл. Максимовта айлшаар.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Объективтэ — ан амитад. 9.35, 10.35 — Гэр бүлын ажабайдалай ёһо заншал. 10.05, 11.05 — Француз хэлэн. 11.35, 12.35 — Түүхэ. 7-дохи класс. 12.05 — «Эжы аба бидэ гурбан». 13.05 — «Совесть» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 15.50 — Лоредана Берте дуулаха (Итали). УЛААН-ҮДЭ. 16.55 — Мультфильмнүүд. 17.25 — Буряадай поэт Мэлс Самбуевай дурасхаалда (буряадаар). 18.10 — «Уран зурааша ба саг». Буряадай АССР-эй арадай депутадта кандидат Г. Г. Васильев. 18.25 — Байгал. 18.50 — КПСС-эй XXVIII съездэ КПСС-эй ЦК-гай платформын проектые зүбшэн хэлсэнэбди. Улаан-Үдын горсоведэй арадай депутадта кандидадууд Н. Ж. Бурцев болон А. М. Иванов, «Бурфермаш» заводой партбюрогой гэшүүд В. Г. Гаврилов болон Е. Старков, КПСС-эй обкомой секторые даагша В. И. Помулев дамжуул-

СРЕДА, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Амар сайн, хүгжэм!». 10.15 — «Солнечный ветер» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 5-дахи бүлэг. «Юбилей Нади и Мити». 11.30 — Шатанууд. 12.30 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «һолонго» гэһэн уласхоорондын VIIIфестиваль (Сири). 12.50 — «Лопасня станцида ерэгты». 13.30 — Время. 17.30 — «Сельский учитель» — баримтата фильм. 18.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.25 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 19.30 — Время. 20.00 — «Под ступеньками» — уран һайханай фильм. 21.10 — РСФСР-эй арадай артистка Э. Пьехын зохёохы ажал ябуулга тухай фильм-концерт. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — «Солнечный ветер» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 6-дахи бүлэг. «Защита». 23.50 — Новолипецкэ металлургнуудай хоор дуулаха. 00.20 — Совет-Бельгиин кампани тухай телеочерк. Политическэ шэнжэлэгшэ В. Цветов дамжуулгые хүтэлхэ.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Объективтэ — ан амитад. 9.35, 10.35 — Информатикын ба тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 10.05, 11.05 — Немец хэлэн. 11.35, 12.35 — Хүгжэм. 5-дахи класс. 12.05 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 13.05 — «Совесть» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 14.30 — Иван Петровой ажабайдал ба рольнууд. 15.40 — «Хүхюун стартнууд». УЛААН-ҮДЭ. 17.30 — «Хүгжэмтэ уулзалганууд». 18.30 — Байгал. 18.55 — «Минии хараа шугам». РСФСР-эй ара-

ЧЕТВЕРГ, мартын 1.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.30 — «Хүхюун стартнууд». 10.15 — «Солнечный ветер» — 6 серитэй уран һайханай фильм. 6-дахи бүлэг. «Защита». 11.25 «Аяншалагшадай клуб». 12.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.25 — Соносхолнууд, Мэдээсэлнүүд. 13.30 — Время. 17.30 — Мароккын аялганууд. 17.50 — Мультфильм. 18.00 — Росси һунгалтануудай урда. Москва—Хабаровск— Красноярск — Пермь — Грозный — Архангельск гэһэн теле-хүүргэ. 19.30 Время. 20.00 — «16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 20.45 — Пенсинүүд ба амаралтанууд тухай СССР-эй Хуулинуудай проектнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ. 22.00 — Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 — «Агаарай долгиндо — хүгжэм».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Объективтэ — ан амитад. 9.35, 10.35 — Биологи. 11-дэхи класс. 10.05, 11.05 — Испан хэлэн. 11.35, 12.35 — Биологи. 8-дахи класс. 12.05 — Ород хэлэн. 13.05 — «Совесть» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 14.20 — Ритмическэ гимнастика. 14.50 — «Египтянин» — баримтата фильм. УЛААН-ҮДЭ. 17.30 — «Номой далай руу аяншалга». 18.00 — «Эрхимынь нэрлэе». (буряадаар). 18.45 — Буряад ороной шэнэ һонинууд. РСФСР-эй арадай депутадта кандидадууд Е. В. Басин, В. Б. Саганов дамжуулгада хабаадаха. 19.45 — Ехэшүүлдэ мультфильм. 19.55 —

ПЯТНИЦА, 2

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Под ступеньками» — уран һайханай фильм. 10.45 — «16-тай ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 11.30 — «Балет. Балет». 12.30 — Хүн. Газар дэлхэй. Юртэмсэ. 13.30 — Время. 17.30 — Шэнэ экономическа эрхэ байдалда Загорскын барилтын «Березка» кооперативай хүдэлмэри тухай. 18.50 — Уран шүлэгэй долгин дээрэ. 18.55 — Соведүүдтэ — засаг! 19.25 — Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 19.30 — Время. 20.00 — «Сколько стоит идея» — баримтата фильм. 20.30 — Фотоконкурс. 20.35 — Леонид Быковэй фильмүүд ба рольнууд. «Аты-баты шли солдаты!» — уран һайханай фильм. 22.00 — Время. 22.30 — Томат ургуулха шэнэ арга тухай очерк. 22.40 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 22.55 — «Хараа бодол».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Объективтэ — ан амитад. 9.35, 10.35 — Хүгжэм. 4-дэхи класс. 10.05, 11.05 — Англи хэлэн. 11.35, 12.35 — Оршон тойронхи дэлхэймнай. 11.55, 12.55 — Баримтата фильм. 12.05 — Англи хэлэн дээрэ онтохон. 13.05 — «Совесть» — 5 серитэй уран һайханай фильм. 5-дахи сери. 14.30 — Гүрэнэй П. Бирсын нэрэмжэтэ УССР-эй ха-

СУББОТО, 3

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «120 минута». 9.35 — «Эжы, аба бидэ гурбан». 10.05 — «Оршон байгыш, Газар дэлхэймнай!». 11.05 — «Американская провинция» — 3 серитэй баримтата фильм. 3-дахи фильм. «Ферма Пеллетов». 12.05 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.40 — Худалдаа наймаанай һонин. 14.10 — «Зураб Анджапаридзе» — фильм-концерт. 15.05 — Дрессировщик С. Богуслаев. 15.30 — «В лесах под Ковелем» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 17.40 — Политическэ хөөрэлдөөн. 18.30 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «һолонго» гэһэн уласхоорондын VIII фестиваль (Венгри). 19.30 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45 — Кино-мэдээсэл. 20.45 — «Колье Шарлотты» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — Время. 22.30 — Телескоп. 22.45 — «Дуулаябди, нүхэдүүд!»

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Улаан тугта Туркестанай сэрэгэй округой дуу, хатарай ансамблиин концерт. 9.40 — «Седьмая пуля» — уран һайханай фильм. 11.00 — Тамаралгаар СССР-эй чемпионат. 11.30 — «Совет Росси» — видеоканал. 14.00 — «Ночью на белых конях» — 6 серитэй уран һай-

ВОСКРЕСЕНИ, 4

РСФСР-эй, БУРЯАДАЙ АССР-эй БА НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ АРАДАЙ ДЕПУТАДУУДЫЕ һУНГАХА ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Бултанай эрхилхэ спорт». 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 9.45 — «Спортлотогой» тираж. 10.00 — Үхибүүдтэ дамжуулга. 11.00 — «Эсэгэ орондоо алба хэнэ». 12.00 — Үглөөнэй энеэдэ зугаанай программа. 12.30 — «Дэлхэйе тойрон». 13.30 — «Элүүр энхэ байлга». 14.15 — Бултанда хабаатай педагогико. 15.15 — Мультфильм. 15.25 — «В лесах под Ковелем» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 16.35 — Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 17.50 — «Финист — ясный сокол» — уран һайханай фильм. 19.20 — «Охраняется государством» — баримтата фильм. 19.50 — «Колье Шарлотты» — 3 серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи, 3-дахи сери. 22.00 — Долоон үдэр. 23.00 — «Хэтэдээ мүнхэ зүйлнүүд тухай бодолнууд». 23.15 — И. О. Дунаевскиин зохёолнуудай концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.15 — «Амнистия» — уран һайханай фильм. 10.30 — Гандболоор дэлхэйн чемпионат. Эрэшүүл. СССР-эй ба ГДР-эй суглуулагдамал командаууд. 11.00 — Хүнгэн атлетикээр Европын чемпионат. 11.45 — НБА-гай мэргэжэлтэ баскетболистнуудай дунда США-гай чемпионат. «Бостон. «Селтикс» — «Миннесота». 12.45 — «Наш городок». Севастополиин А. В. Луначарскиин нэрэмжэтэ ород драмын театрай зүжэг. 14.20 — «Ночью, на белых конях» — 6 серитэй уран

Кино, театр

Театр оперы и балета

Карлик нос — в 12, Жизель — в 19.

Бурятский театр драмы имени Х. Намсараева

Сагаан һарын найр (Праздник белого месяца).

«Дружба»

Красный галстук — в 9-40, влюбленный мужчина — в 16-10, 18-10, 20-30 (удл.), Затянувшаяся расплата (2 серии) — в 11-30, 14-10.

«Прогресс»

Красный зал — Мистер Индия (2 серии) — в 9-30, 12-20, 15-10, 18-10, 20-50. Зеленый зал — Разиня — в 9-50, 11-50, Однажды в Америке (3 серии) — в 13-50, 20, Потомок Чингисхана — в 18-10.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана ... канской типографи... издата Бурятской ... ректор 2-40-45. Н-003 6. Зак. №